

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομή τῆς ἑτίας : Ἰσὺ Ἀθῆνας, φρ. 10, ἐν ταῖς Ἰσπερξίαις φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σπυαίου, 6 14 Ἰουνίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνάχεια τῆς π. 353.

ΙΑ'

Ἡ δεκάτη πέμπτη Μαΐου 1840.

Δεκαπέντε ἡμέραι παρήλθον.

Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ υγεία τῆς Λουκίας ἀνέλαθε ταχέως, ὁ καιρὸς ὑπῆρξε λαμπρὸς, καὶ ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐξηκολούθησε καθ' ἑκάστην πρωΐαν τοὺς ἵππικούς του περιπάτους. Ἦνεν κατενθουσιασμένος μὲ τὸν Βούρη — οὕτως ἐδάπτισεν ἡ Λουκία τὸν ἵππον του — οὕτως βελτιοῦται καθ' ἑκάστην καὶ τὸ ἦθος καὶ τὸ βᾶδισμα, ὡς βεβαίως ὁ βαρωνέτος καὶ ἐπιθεσβαιοὶ ὁ κόμης, ὅστις ἐπισκέπτεται ἤδη καθ' ἑκάστην τὸν Σίρ Ἰωάννην.

Κατὰ τίνα μυστηριώδη τρόπον τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα συνεννοοῦνται, οὐδεὶς κατορθοὶ νὰ μαντεύσῃ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πιθανὸς δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι. Τὸ ἀμοιβαίον πρὸς συνεννόησίν των ἐφόδιον περιορίζεται εἰς εἰκοσάδα γαλλικῶν λέξεων· οὐχ ἤτιον συνεννοοῦνται, τὸ γεγονός εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἀπόδειξις τούτου εἶνε, ὅτι ὁ Σίρ Ἰωάννης δηλογοεῖ, ὅτι εἰς τὸν εὐγενῆ του φίλον ὀφείλει τὴν πρώτην ιδέαν σχεδίου, ἀπορροφῶντος πᾶσαν αὐτοῦ σκέψιν, καὶ οὕτως τὴν πραγματοποίησιν ἰσχυρῶς ὑποσηθοῦσιν ὁ τε κόμης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος· τὸ λαμπρὸν αὐτὸ σχέδιον εἶνε νὰ γείνη συλλογὴ νέων πορτοκαλλεῶν καὶ φοινίκων ἐκ τῶν περιχώρων, καὶ νὰ μεταφτευθῇ αὕτη κατόπιν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν κτήμα τῶν Δάθεν.

— Μάλιστα λέγει ὁ Σίρ Ἰωάννης· θὰ κτίσω πορτοκαλλεῶνα! καὶ αὐτὸ εἶνε τίποτε! φοινίκων θὰ κτίσω.

Καὶ τρίθει τὰς χεῖράς του κατενθουσιασμένος. Ὁ Βαρωνέτος ἐπιδιώκει ἀνεκμάτως τὸ σχέδιόν του. Ἄνταποκρίνεται πρὸς πάντας τοὺς ἐν Βορδιγέρα ἰδιοκτήτας φοινίκων· καὶ ἀπὸ τῆς Βορδιγέρας, ὅπου ὑπάρχουσιν οἱ καλλίτεροι φοινίκες, καλπάζει πρὸς τὸ Σάν-Ρέμο, ὅπου αἱ πορτοκαλλεαὶ εἶνε, ὡς λέγουσιν, ἀπαραβλήτοι. Γράφει ἐπὶ τούτῳ πλῆθος ἐπιστολῶν, γραμματευσούσας τῆς Λουκίας, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὁ Σίρ Ἰωάννης διατελεῖ ἐν ἀνεκφράστῳ ἀγαλλιᾶσαι, καὶ πάντες περὶ αὐτὸν εἶνε κατευχχαριστημένοι.

Ἡ κατόπιν ἐορτὴς τέλει τῶν γενεθλίων τῆς Μις Δάθεν ὑπῆρξε τὸ μέγα γεγονός τῆς δεκαπεν-

θημερίας. Τὸ πανδοχεῖον, οὕτως ἀρχίζει νὰ λησμονῆται ἡ ἀσχημία, εἶνε θαυμάσιον, καὶ ὑπῆρξε τὸ θέατρον ἐκτάκτου καὶ ἀπιστεύτου δραστηριότητος. Γεῦμα παράδοξον — μετέχον ἰδιωτικῆς ἐορτῆς καὶ δημοσίας συνάμα πανηγύρεως — εἰς ὃ ὁ Σίρ Ἰωάννης προσεκάλεσε δι' ἐντύπων προσκλητηρίων — ἐδόθη εἰς τὸν κόμητα καὶ εἰς ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ὁ δήμαρχος, πολλοὶ δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τῆς Βορδιγέρας. Δευτερεύουσαι δὲ καὶ ἄλλαι ἐπισημότητες, ὡν μία καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰχνογραφίας τῆς Λουκίας, εἶχον κληθῆ εἰς ἐσπερίδα.

Τὸ γεῦμα ἦτο πολυτελέστατον· ὁ ἀρχαῖος μάγειρος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας εἶχεν ἀποδειχθῆ κρείττων ἑαυτοῦ. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ὑπεδέξατο τοὺς προσκεκλημένους κ' ἐπεριποιήθη αὐτοὺς μετὰ πολλῆς φιλοπροσύνης, τόσῳ μᾶλλον, ὅσα ἡ φιλοπροσύνη αὕτη δὲν ἀνεπτύσσετο ἐν ἐπισήμῳ περιστάσει· ἀλλ' ἀγνώστως οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀνεπιστήμως, ὡς ὅταν οἱ ἡγεμόνες, ἀποτιθέμενοι τὸ στέμμα των, προσφέρονται ὡς ἀπλοὶ κόμητες ἢ μαρκήσιοι. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐθεώρει ἴσως ἑαυτὸν ἐν ὁμοίᾳ θέσει ὡς καὶ ὅτε προηόρσε τοῦ ἐτησίου γεύματος, ὅπερ ἔδιδεν εἰς τοὺς μισθωτάς τῶν κτημάτων του.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ πανταχοῦ, αἱ προπόσεις εἰσὶ συνηθέσταται, ἀλλὰ τὰς εὐγλώττους παροινίους δημηγορίας ἀντικαθιστῶσιν αἱ συγκρούσεις τῶν ποτηρίων. Ὁ κόμης πρέπειν εἰς υγείαν τοῦ διακρεποῦς ἀμφιτρώονος καὶ τῆς λατρευτῆς του θυγατρὸς, τὴν πρόποσιν δὲ ταύτην ὑπεδέχθη γενικὸς καὶ ἀκατάσχετος ἐνθουσιασμός. Ὁ δήμαρχος μετὰ ταῦτα καὶ δύο τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ἀνεπτύξαν ὅλην αὐτῶν τὴν εὐφυῖαν προτείνοντες τὴν αὐτὴν πρόποσιν ὑπὸ τινὰς παραλλαγάς. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐθεώρησεν ὡς ὑποχρῶστίν του νὰ εὐχαριστήσῃ ἐξ ἰδίου ὀνόματος καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς θυγατρὸς του, ἐπραξε δὲ τοῦτο διὰ προσλαλιάς ἰκανῶς μακρᾶς ἢ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος μετέφρασεν εἰς τοὺς ἰταλοὺς προσκεκλημένους, καὶ εἰς ἣν ἀπήντησεν αὐτὸς μετὰ τοῦτο δι' ἀγγλικῶν τιμῶν προσφόρον φράσεων, ἐκφραζουσῶν τὰ αἰσθήματα τῆς δημηγύρεως.

Κατὰ τὴν ἐσπερίδα ἡ Λουκία εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, κυλισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου τῆς. Περὶ τὸν δὲ νομίζομεν νὰ εἴπωμεν ὅποιον παρή-

γαγεν ἀποτέλεσμα ἡ χάρις αὐτῆς καὶ καλλονὴ ἐπὶ τοῦ παροικιωδῶς ἐνθουσιώδους πνεύματος τῶν Ἰταλῶν. Ὁ Ἀντώνιος ἐψάλε τινὰ τῶν ζωηροτέρων σικελικῶν του ἀσμάτων, ὧν μετὰ χειροκροτημάτων ἐζητήθη παταγωδῶς ἡ ἐπανάληψις, καὶ ὁ διδάσκαλος τῆς ἰγνογραφίας, ὅστις ἦτο καὶ ποιητῆς, ἀπήγγειλεν αὐτοσχεδίως σονέττον εἰς ὕμνον τῆς μίς Δάβεν, δι' οὗ παρέβηκεν αὐτὴν ἀλληλοδιαδόχως πρὸς κέρινον, πρὸς φρίνικα, καὶ ἐπὶ τέλους πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν. Τὸ πλήρες εὐαισθησίας ἐκείνο ποίημα ἐπεκροτήθη ὑπὸ πάντων τῶν παρισταμένων, ἐκτὸς τοῦ κόμητος—ὅστις ἦτο γνωστὸν ὅτι διετέλει ἐχθρικῶς δικτεθειμένος πρὸς τὸν διδάσκαλον τῆς ἰγνογραφίας—δηλώσαντος δι' ἐκφραστικῶν τινῶν μορφοσμῶν τὴν δυσπιστίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ αὐτοσχεδίον τῆς ποιητικῆς δημιουργίας τοῦ ἰγνογράφου. Ἐκτὸς τοῦ ἀσημάντου αὐτοῦ ἐπεισοδίου, ὅπερ ὁ βαρωνέτος καὶ ἡ θυγάτηρ του οὐδὲ κἂν παρετήρησαν, καὶ τῆς προδήλου ψυχρότητος, μεθ' ἧς οἱ πλείστοι τῶν προσκεκλημένων ἀπεδέχθησαν τὸ τέτον, ἀντικατασταθὲν ἑμῶς ταχέως, τῆ διαταγῆ τοῦ Σίρ Ἰωάννου, διὰ νέων φιλικῶν μέλωνος οἴνου—πάντα ἐγένοντο θαυμάσια καὶ πρὸς κοινὴν πάντων εὐχαρίστησιν. Οὕτω δὲ ὁ Ἀντώνιος, μετὰ μικρὸν διάλογον αὐτοῦ μετὰ τοῦ βαρωνέτου, ἐπὶ τοῦ ἐξώστου γενόμενον, εἰσελθὼν ἀνήγγειλεν ἀμέσως, ἐξ ὀνόματος τοῦ ἀμφιτρώνου, ὅτι, ἂν εὐλίγη μουσικὴ καὶ φιλικὴ συνομιλία ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν εἰς τὸν Σίρ Δάβεν τὴν εὐχαρίστησιν τῆς συναναστροφῆς τῶν παρισταμένων, ὁ Σίρ Δάβεν θὰ τοὺς ἐδέχτο μετὰ μεγάλῃς αὐτοῦ εὐχαριστήσεως, πᾶσιν τετάρτην καὶ σάββατον, τὴν ἐγγύθεν ὥραν τῆς ἐσπέρας.

Πρὸς τὴν ἑορτὴν ταύτην συνδέεται γεγονός λίαν σπουδαῖον, ὅπερ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῆ, ὅτι δηλ. ὁ Ἀντώνιος κατέκτησεν ἐντελῶς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸν βαρωνέτον. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ἂν τὴν κατὰκτησιν ταύτην συνετέλεσεν ὁ μέλας ἐπενδύτης καὶ ὁ λευκὸς λαμμοδέτης τοῦ ἱατροῦ, ἢ τὸ διακεκριμένον τῶν τρόπων του, ἢ ἡ ῥητορικὴ του εὐφράδεια· τὴ βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι ἡ καρδία τοῦ βαρωνέτου ἠλώθη ἐντελῶς. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, καθ' ὅσον τὸ γεῦμα καὶ τὴν ἐσπερίδα προσνήχθη μετὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς τὸν ἱατρὸν, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἐπιτιμὸν του φίλου καὶ ἐπὶ τὸ οἰκειότερον φίλιον φίλου του· κατ' ἐπιτητὴ δ' ἐπὶ τέλους νὰ ἐκφρασθῆ ῥητικῶς εἰς τὴν Λουκίαν, ὅτι «ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπέθετο νὰ ἐμυσθῆ, θὰ ἠδύνατο νὰ καθίστη καὶ εἰς βασιλέως πράπεζαν».

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀντώνιος ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ σφίγγη καθ' ἑκάστην τὴν χεῖρα τοῦ βαρωνέτου, ὁ δὲ Γιάννης, ἐκινεῖται ὅλων τῶν διαμαρτυρήσεων τοῦ ἱατροῦ, ἐστὲλλετο πᾶσαν πρωτὴν εἰς τὴν οἰκίαν του, φέρων τὰ χαιρετίσματα τοῦ Σίρ Ἰωάννου Δάβεν καὶ τὴν ἐσπερίδα τῆς κροτορικής.

Δύο ἤδη μουσικαὶ ἐσπερίδες, ὡς ἀποκαλεῖ τὰς συναναστροφὰς ταύτας ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἔλαβον χώραν ἐν τῷ πανδοχείῳ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐσπερίδα, ἢ δὲ τρίτη, ἧτις παρασκευάζεται, εἰς μεγάλῃν περιήγαγεν ἀναστάτωσιν δια τὰ περιχώρα. Περὶ οὐδενὸς ἄλλου γίνεται λόγος εἰς δέκα λευγῶν περίμετρον, ἢ περὶ τῶν συναυλιῶν τοῦ Ἄγγλου μιλόμου. Ἐπισκέπται ἀπὸ τῆς Βεντιμιλικῆς καὶ τοῦ Σάν-Ρέλου ἔρχονται ν' ἀφήσωσι τὰ ἐπισκεπτήριά των εἰς τὸν Σίρ Ἰωάννην καὶ τὴν μίς Δάβεν, πλήθος δὲ ἀνθρώπων ἐπικαλοῦνται τὴν μεσιτείαν τοῦ κόμητος καὶ τοῦ ἱατροῦ, ἵνα προσκληθῶσι. Ἡ διεύθυνσις τῆς μουσικῆς εἶν' ἐντελῶς ἀναπεθειμένη εἰς τὸν ἱατρὸν Ἀντώνιον, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην δ' αὐτοῦ ἐποπτείαν ἐκτελοῦνται αἱ συναυλίαι. Οἱ μουσικοὶ—βαρύνουσι, βάρυτιτος καὶ λύρα—εἶνε πάντες φιλόμουσοι ἐκ Βορδιγέρας· τέταρτος δὲ τάσσεται ὁ Ἀντώνιος, παίζων ἐξ ὑπαμοιδίης κιθάραν καὶ αὐλόν. Τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς Χούτσινς μεταβάλλεται πᾶσαν τετάρτην καὶ σάββατον εἰς αἴθουσαν κυλικίου, ὅπου ἀναψύχονται οἱ προσκεκλημένοι. Ὁ Σίρ Ἰωάννης εἶνε τὰς ἐσπέρας αὐτὰς καταθουσιασμένος, καὶ τὸ ἦθος δ' αὐτοῦ καὶ ἡ φωνὴ καὶ τὸ βλέμμα φαίνονται λέγοντα: Ἐγὼ εἶμαι ὁ κύριος καὶ δεσπότης τῶν περὶ ἐμέ. Τὰς ἄλλας ἡμέρας τὴν συναναστροφὴν τοῦ βαρωνέτου ἀποτελοῦσιν ὁ κόμης καὶ ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος· πρὸς τοὺς προνομιούχους δὲ τούτους οἰκείους ἐκφράζεται ἐνίοτε ὁ Σίρ Ἰωάννης—ἐνῶ πίνει τὸ τέτον του,—περὶ τῆς ἐν Λονδίῳ ἀριστοκρατικῆς ζωῆς, ὑπαιτισθόμενος πρὸς καὶ πρὸς τὰς λαμπρότητας τοῦ πύργου του καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς γενεᾶς του. Τὴν δεκάτην ἀκριβῶς ὥραν ἀρχίζει νὰ παίξῃ ζατρίκιον μετὰ τοῦ ἱατροῦ, τότε δὲ ἀποσύεται ἡ Λουκία καὶ ὁ κόμης ἀποκοιμᾶται ὅσον δύναται συχνότερον. Ὁ Σίρ Ἰωάννης κερδαίνει πάντοτε τακτικῶς ἐκ τριῶν παιγνιδίων τὰ δύο, διότι ὁ Ἀντώνιος ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ βαρωνέτος δὲν δύναται νὰ χάσῃ περισσότερον τοῦ ἐνὸς παιγνιδίου χωρὶς νὰ χάσῃ συγχρόνως καὶ τὴν ἀπάθειάν του καὶ νὰ καταστῆ ἀνυπόφορος.

Καθ' ὅσον αὐτὴν τὴν δεκαπενθήμεριαν ἡ Λουκία διήγαγε τὸν καιρὸν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ ἡ ὕψις τῆς ἐπιστηθικῆς ἐβελτιώθη, ἀπ' ὅτου ἤρχισε διακείμενος ἐν ὑπαίθεσιν. Αἱ μουσικαὶ ἐσπερίδες εὐχαριστοῦσιν αὐτὴν πολὺ, καὶ διότι ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, καὶ διότι εὐαρεστέα αὐτὴν ἡ ἐντύπωσις, ἣν προξενεῖ εἰς τοὺς προσκελημένους τὴ θεὰ τῆς. Παράδοξον ἀληθὲς! Ἡ Λουκία οὐδέποτε ἐφαίνετο ὑποπτέουσα ὅτι ἦτον ὠρκία, ἢ, ἂν τὸ εἶχεν ὑποπτέουσα, σήμερον κἂν μόνον φαίνεται σπουδαίως περὶ τούτου ἐνδιαφερομένη. Πάντες οἱ περὶ αὐτὴν, τὸ βλέπει καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία, εἶνε πρὸς αὐτὴν φιλόφρονες, πλήρεις σεβασμοῦ καὶ περιποιήσεων. Ἡ Λουκία εἶνε ἀληθῶς μικρὰ τις βασιλισσὴ ἐν μέσῳ τῆς μικρῆς τῆς αὐλῆς.

Προσέδωκεν ἤδη μεγάλως εἰς τὴν ἰγνογραφίαν, καὶ ἰδίως τὴν προτοπογραφίαν. Τὸ εἶδος αὐτὸ τόσον τῆς ἦσαν, ὅσα ἐξωγράφουσαν ἤδη εἰσοτάκις τὴν Σπεράνταν, ἧτις ἐν ἀγγελικῇ ὑπομονῇ κάθηται πρὸς τοῦτο ἀπέναντί της ἀκίνητος, οὐχὶ πλέον ἀπελπίς καὶ καταβεβλημένη, ἀλλὰ ζωογονουμένη ὑπὸ μυστηριώδους τινος προαισθήματος ὅτι ἐγγίζει τὸ αἶσιον πέρας τῶν δεινῶν τῆς. Ἐκτὸς τούτου ἀπασχολοῦσι τὴν Λουκίαν ἡ σπουδὴ τῆς κιθάρας καὶ αἱ ἐπισκέψεις τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου, καὶ αἱ ὄραϊ τῆς οὕτω παρέρχονται ἀνεπιστήτως. Ὁ διδάσκαλος τῆς ἰγνογραφίας τὴν διασκεδάζει ἐπίσης πολὺ. Εἶνε παράδοξός τις ἀνθρωπίσκος, βίαιος, παράφορος, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸς συγχρόνως καὶ ἀληθὴς καλλιτέχνης. Ὡς πρὸς τὸν Δάντην, ἡ Λουκία δηλοῖ εἰς τὸν ἱατρὸν ὅτι εἶνε ἄβυσσος δυσθέρητος δι' αὐτὴν, ἀλλ' ἐπιμένει οὐχ ἤττον· ἐννοεῖ ἐξ αὐτοῦ ὅσα δύναται νὰ ἐννοήσῃ. Ὁλολογεῖ εὐλικρινῶς, ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου θέα τὴν εὐχαρίστησιν τῶν παλῶν περισσώτερον τῶν πρώτων ἡμερῶν, καὶ τῆ φαίνεται. Λέγει, ὅτι ὅλα αἱ κατὰ μέρος διακεκριμέναι καλλοναὶ τῆς τοποθετικῆς συνανειχθήσαν καὶ ἀπέτελεσαν σύνολον μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον.

Ὁ ἱατρὸς δὲν φαίνεται ἐπαίρομενος ἐπὶ τῇ ὑψηλῇ εὐνοίᾳ τοῦ Σίρ Ἰωάννου, ἣν ἀποδέχεται ἡρεμῶς ὡς ἄνθρωπος δικαιοῦμενος εἰς τούτο. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἐπιτυχία του ὡς μουσικοῦ καὶ διεύθυντοῦ ὀρχήστρας δὲν τὸν καθίστη ὑπερήφανον. Ὁ ἱατρὸς εἶνε πάντοτε καὶ ἀδικητῶτος ὁ αὐτὸς ὡς καὶ πρὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἡσυχῆς ἄνθρωπος, ὁ ἀνεπίπλαστος, φαεινὸς καὶ πρόθυμος. Ἡ μόνη παρ' αὐτῷ μεταβολὴ εἶνε μικρὰ τις βελτίωσις τῆς ἐνδυμασίας του, ἀλλὰ τόσον μικρὰ καὶ ἀνεπιστήθητος, ὅσα μόνον βλέμμα γυναικεῖον δύναται πιθανῶς νὰ τὴν διακρίνη. Ὁ ἐπενδύτης του ἴσως εἶν' ἐπιμελέστερον τιναγμένος, ἢ κόμης του καὶ τὸ γένειον κάλλιον κτενισμένα, ὁ λαμμοδέτης του περισκατικώτερον καὶ κομψότερον δεδωμένος. Ἡ τῆς ὀρχήστρας του διεύθυνσις δὲν τὸν ἀποσπᾷ τῆς θεραπείας τῆς μίς Δάβεν. Ἡ περὶ αὐτῆς μέριμνά του εἶνε πάντοτε ἐπίσης ἐνδελεχῆς, καὶ ὁ Ἀντώνιος, καὶ τοὶ πολλὰς ἔχει ἄλλας ἀγχορίας, εὐρίσκει πάντοτε καιρὸν νὰ γίνεται χρήσιμος καὶ εὐχαριστος εἰς τοὺς ἐν τῷ πανδοχείῳ. Οὕτω παραδείγματος χάριν ἡμέραν τινὰ, ἀκούσας τὴν Λουκίαν παραπονουμένην κατὰ τῶν κωνόπων, ἐπελήρηθη πάραυτα τοῦ ἔργου καὶ προσαρκτήσας φάβδους εἰς τὴν κλίνην τῆς, ὡς καὶ εἰς τὴν κλίνην τοῦ Σίρ Ἰωάννου, ἀνήρτησεν ἀπ' αὐτῶν κωνοπέτα. Ἄλλοτε πάλιν, ἵν' ἀπαλλάξῃ τὴν Λουκίαν τῶν μωτῶν—ἀληθοῦς μάλιστα τῆς Ἰταλικῆς—ἀνήρτησεν ἐπὶ τῶν δωματίων καὶ ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐπὶ δέσμην κοινῶν τινος ἱξώδους φωτοῦ, ὅπερ βροχόμενον διὰ γάλακτος ἐλύει καὶ κρατεῖ τὰς μυίας. Ἡ Λουκία ἐφρόνει εἰς τοὺς βαρυτάτους τῆς καρδίας αὐτῆς μυχούς, ὅτι ἀληθῶς

δὲν εἶχεν ὑπάρξει ποτὲ ἄλλος ἄνθρωπος ὡς τὸν ἱατρὸν Ἀντώνιον.

Τοιαῦτα ἦτο ἐν συνόψει ἡ εὐάρεστος τῶν τε προσώπων καὶ πραγμάτων κατάστασις ἐν τῷ πανδοχείῳ τῆς Κεράμου, τὴν 15 Μαΐου τοῦ 1840.

Ἡ πρώτη ἦτον ὠραία, ὡς αἱ πρώται ἀς ψάλλουσιν οἱ ποιηταὶ καὶ τὰ πτηνὰ. Πρὸ μικροῦ εἶχε σημάνει ἡ δεκάτη ὥρα, ἢ δὲ Μίς Δάβεν, ἐσθῆτα φέρουσα κυκλῶν, ἐκάθητο εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἠτχολεῖτο ἰγνογραφοῦσα. Ἦτο ἄρα τυχαία ἡ ἐκλογὴ τοῦ κυανοῦ φορέματος, ἢ ὠφείλετο ὅπως δῆποτε πρὸς τὴν γενομένην χθὲς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου παρετήρησιν, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν χρωμάτων προσέτιμα τὸ κυανόν; Ἄγνωστον. Ὁ ἱατρὸς ἐκάθητο ἐπίσης εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ ἐτίλλε τὰς τρίχας τοῦ πώγωνός του, εἰς πρόδηλον ἐνδειξὴν παραγῆς. Ἡ Χούτσινς, εἰσελθούσα εἰς τὸ δωμάτιον, διέβλεπεν ἐντὸς ἀγγείου μεγάλου δέσμην ῥόδων, ἣν πρὸ μικροῦ ἔφερον ὁ ἱατρὸς ὁ Ἀντώνιος, ἐν παρόδῳ εἰρησῶν, σπανίως ἤρχετο μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπειδὴ ἐπέμενε πάντοτε ἀποστρεφόμενος τὰς εὐχαριστίας, ἡ Λουκία εἶχε συνειθίσει ν' ἀκείβη τὰ μικρὰ του δῶρα δι' ἀπλοῦ μειδιάματος. Παρὰ τὸ εἰσῶθις, οἱ δύο νέοι οὐδὲν εἶχον νὰ εἰποῖ πρὸς ἀλλήλους καὶ ἡ συνομιλία των δὲν ἦτο ζωηρὰ. Ἴσως τὴν Λουκίαν ἀπασχολεῖ ἡ ἰγνογραφία τῆς· ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος ἐφαίνετο προδήλως ἐσκεμμένος· καὶ ἡ συνήθη του ἀπάθεια τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει. Ἀπ' ὅτου ἐγνωρίσαμεν αὐτὸν, πρώτην φοράν φαίνεται ἀναποφάσιτος. Ἀέξιος τις ἢ φράσις φαίνεται πλανωμένη εἰς τὰ χεῖλη του ἣν φοβεῖται νὰ προφέρῃ. Ἀποπειρᾶται ἐπίσης νὰ ἐγερθῆ τῆς ἔθρας του, καὶ πάλιν κάθηται· τέλος, μετὰ ἡρωϊκῶν ἀγῶνα, ἐγείρεται ἀποτόμως καὶ λέγει ἀδυστάκτως:

— Μίς Δάβεν, δὲν δοκιμάζετε νὰ περιπατήσετε;

Πρὸς τὴν αἰφνιδίον ταύτην πρόκλησιν, αἱ ὠραὶ τῆς Λουκίας παραιεῖ, αἱ εἶτι μάλλον ὠχρότεραι τὴν προῖαν ἐκείνην, ἐχρωματίσθησαν αἴφνης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μίς Δάβεν εἶχε δηλώσει πρὸ τινος, ὅτι προσέτιμα ν' ἀπολύνη μάλλον ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντροῦ τῆς ἢ νὰ μεταχειρισθῆ βρακτηρίας, προσκυλεῖται ἡ Χούτσινς καὶ παραγγέλλεται νὰ σταθρῆ ἐξ ἐνός μέρους τὴν κεφαλὴν τῆς κυρίας, ἐνῶ ὁ Ἀντώνιος σταθρῆζει αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐτέρου. Ἡ Λουκία ἐγείρεται, σταθρῆζεται ἐπὶ τῶν προσπερομένων αὐτῇ ἐκατέρωθεν δύο βραχιόνων καὶ βαδίζει. Ἡ καρδία τοῦ Ἀντωνίου κτυπᾷ ὡς ἐμβολὸν ἀτμομηχανῆς.

— Ποιεῖτε δῖλου; ἐρωτᾷ ὁ ἱατρὸς ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Δῖλου, λέγει ἡ Λουκία· εἰς τὸν ἀσπράγγλον μόνον αἰσθάνομαι εὐλίγην δυσκαμψίαν.

— Καὶ νομίζετε, ἐξαιρουμένη ὁ ἱατρὸς, βραχυλόγη παραδόξως ἔχον τὴν φωνὴν, ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ περιπατήσετε μόνη;

— Ὑποθέτω, λέγει ἡ Λουκία, στρέφουσα πρὸς αὐτὸν τὸ ἐπίχαρι πρόσωπόν της

— Δοκιμάσατε λοιπόν.

Ὁ ἰατρός καὶ ἡ Χούτσις ἀφίνουσιν ἡρέμα τὴν Λουκίαν. Ὁ Ἀντώνιος ἴσταται ἐνώπιόν της ἐκτεταμένους ἔχων τοὺς βραχίονας, κ' ἔτοιμος νὰ τὴν κρατήσῃ, ὡς μήτηρ ἐπιτηροῦσα τὰ πρῶτα βήματα τοῦ ἀγαπητοῦ της βρέφους. Ἡ Λουκία βυθίζει μόνη, — ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα βήματα — μόνον τέσσαρα, ἀλλ' ἄρκετά εἰς τὸν ἠσκημένον ὀφθαλμὸν τοῦ χειρουργοῦ, ἵνα πείσῃ αὐτὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει φόβος χωλότητος.

— Νίκη! ἀνακράζει ὁ Ἀντώνιος, κροτῶν τὰς χεῖρας τοσοῦτον παταγωδῶς, ὥστε ἡ Λουκία καὶ ἡ Χούτσις ἀνασκιρτῶσι συγχρόνως. Νίκη! ἀναφωνεῖ καὶ ἄλλιν.

Εἶτα κατασέλλει αἴφνης τὴν χαρὰν του, φοβούμενος μὴ ἀποκαλύψῃ αὐτὴ τοὺς προτέρους του φόβους καὶ ταράξῃ τὴν Λουκίαν. Ἄλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ του εἰσι πλήρεις δακρύων, ὅτε βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Χούτσις, ἀναλαμβάνει τὸ πολύτιμόν του φορτίον. Διότι, λέγει πρὸς αὐτὴν, ἤρεμος μὲν κατ' ἐπιφάνειαν ἀλλὰ συγκεινήμενος πάντοτε, δὲν πρέπει νὰ κουρασθῇ, ἀλλὰ νὰ στηριχθῇ καλῶς εἰς τὸν βραχίονά του, καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ κατόπιν εἰς τὸ ἀνάκλιτρόν της. . . τοιουτοτρόπως! Ἄ! τὸρα εἶν' ὅλα ἐξαιρετά!

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἰατροῦ, ἀκτινοβόλος ἐκ τῆς χαρᾶς, καὶ ὑπὸ εὐγενοῦς φωτιζομένη συγκινησῶς, ἢ διαυγῆς του φωνῆ, ὁ ἄδολος αὐτοῦ γέλως ἤθελον κατακτῆσαι τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ αὐτὸν τὸν σκυθρωπότερον ἄνθρωπον τῆς γῆς. Ἡ Λουκία ἀκούει, ἀλλὰ σιωπᾷ. Βλέπει αὐτὸν ἐξερχόμενον εἰς τὸν ἐξώστην, πλησιάζοντα εἰς τὴν μικρὰν τῆς τράπεζαν, ὑποστηρίζοντα ἕνα τῶν ποδῶν της διὰ τεμαχίου διπλωμένου χαρτίου, καὶ διατάσσοντα τὰ χεῖρά του καὶ τοὺς χροστῆρας της, ἀλλ' οὐδὲν λέγει, οὐδὲ κἂν εὐχαριστῶ· διότι ἡ Λουκία αἰσθάνεται ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ εἶπῃ, χωρὶς νὰ εἶπῃ ὅτι δὲν θέλει. Δὲν τολμᾷ κἂν νὰ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὡς ὑπαγορεύει αὐτῇ ἡ ὑπερεχειλιζοῦσα καρδιά της, φοβούμενη μὴ δὲν δυνήθῃ πλέον νὰ κρατήσῃ τὴν συγκινησίν της· ἀλλ' οἱ ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένοι δύο γλύκεϊς καὶ φεγγαβοῦλοι ὀφθαλμοὶ της εἰσὶν ἐγλωττότεροι τῶν ὀσκληρῶν.

Μετ' ἀνάπαυσιν ἡμισείας ὥρας ἡ Λουκία ἐβάδισε πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρον εἰς τὸν ἐξώστην· μετέβηκε δὲ τὸ τρίτον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου εἰς τὸ ἀνάκλιτρον, ὅτε εἰσῆλθεν αἴφνης ὁ Σίρ Ἰωάννης. Ἀφίνουμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡμῶν νὰ φαντασθῇ τὴν χαρὰν τοῦ βαρωνέτου. Λαβῶν οὗτος τὴν θέσιν τῆς Χούτσις, ἔθηκε τὸν βραχίονα τῆς θυγατρὸς του ὑπὸ τὸν βραχίονά του, καὶ συμβαδίσας μετ' αὐτῆς ἐν ἀγαλλιᾶσει πέντε βήματα, ὠδήγησε τὴν Λουκίαν ἡσύχως πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον. Οὐδέποτε — ἐγγυώμεθα περὶ τούτου —

τὸ πανδοχεῖον εἶχεν ἰδεῖ εὐτυχαστέρας μορφάς.

Ἀπὸ ἐμετριάστῃ ἢ ἐκ τοῦ γεγονότος ἐκείνου εὐχάριστος συγκίνησις, ὁ Σίρ Ἰωάννης διηγήθη μετὰ πολλῆς φαιδρότητος τὴν προϊνήν του ἐκδρομὴν. Ὁ Σίρ Ἰωάννης εἶχε μεταβῆ εἰς Σάν-Ρέμο, ἵνα ἐπισκεφθῇ κῆπὸν τινα, ὃν εἶχε συστήσει εἰς αὐτὸν ὁ ἰατρός Ἀντώνιος, ἐντὸς δὲ τοῦ κήπου αὐτοῦ εἶχεν εὖρει θησαυρὸν, ἀληθῆ θησαυρὸν — ὅπως ἐβεβαίουν μετ' ἐμφάσεως, — ἥτοι πορτοκαλλέων ἐκ τοῦ εἶδους τῶν περγαμίων, ἔχουσαν ἄνθη μεγάλα ὡς βόδα, καὶ ἄρωμα, ἄρωμα! . . . Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἦτο τόσον εὐτυχῆς ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει ταύτῃ, ὡς ἂν εἶχεν εὖρει αὐτὸς τὰ περγαμια. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κήπου εἶχε ξαναγῆσαι αὐτὸν ὁ ἴδιος, καὶ ἔθηκεν ὅλα του τὰ δένδρα εἰς τὴν διάθεσίν του.

— Πολὺ διακεκριμένος ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἰδιοκτήτης, ἐβεβαίουν ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἄνθρωπος ἐντελῶς καθῶς πρέπει, τὸν ὁποῖον ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, προσεκάλεσα εἰς τὴν αὐρινὴν μουσικὴν ἐσπερίδα.

Ἀπὸ ἐξεδήλωσεν οὕτω τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ ἠσπάρθη τυφεκῶς τὴν Λουκίαν, καὶ παρετήρησεν εἰς τὸν ἰατρὸν πόσον ἀνθηρὸν ἦτο τὸ χεῖμά της, — χωρὶς ἐκεῖνος, ἐννοεῖται, νὰ ἀντίειπῃ — ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐτράπη εἰς τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς ἐφημερίδας του. Ὁ Ἀντώνιος ἠγέρθη τότε, ἀπεχαιρέτισε, καὶ εἶχεν ἤδη προχωρήσει μέχρι τῆς ὑλοφοράκτου θύρας, ὅτε αἰφνίδιον ἐμπόδιον ἔπραξε τὴν ὁδόν του· ἦτο ἡ Σπεράντσα, καὶ κατόπιν ἀμέσως ἡ μήτηρ της, αἵτινες εἰσώρμησαν εἰς τὴν αἴθουσαν ὡς καταιγίς, καὶ σχεδὸν τὸν ἀνέτρεπον.

Αἱ δύο γυναῖκες κλαίουσι καὶ ὀλολύζουσιν ἀλλὰ δὲν φαίνονται τεθλιμμένα. Ἡ Σπεράντσα γονυπετεῖ παρὰ τὸ ἀνάκλιτρον, προσκολλᾶται περὶ παθῶς εἰς τὴν ἐσθῆτα τῆς Λουκίας, καὶ καλύπτει διὰ δακρύων καὶ φιλημάτων τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ τοὺς πόδας. Ἡ Ρόζα, ὀλιγώτερον τεταραγμένη, ἴσταται ἀκίνητος ἐν μέσῳ τοῦ δωματίου, καὶ συμπλέκουσα τὰς χεῖράς της, ἀναφωνεῖ:

— Παναγία μου! τί εὐτυχία ποῦ ἔζησα νὰ ἰδῶ αὐτὴν τὴν ἡμέρα!

Εἶτα καταφιλοῦνται ἐπίσης καὶ βρέχονται διὰ δακρύων αἱ χεῖρες τοῦ Ἀντωνίου, μόλις δ' ἐτελείωσε δι' αὐτὸν ἡ σκηνὴ καὶ ἀρχίζει πάλιν διὰ τὸν Σίρ Ἰωάννην.

— Αὐτὴ ἡ κόρη εἶνε τρελλή! ἀνακράζει ὁ βαρωνέτος ἐνεὸς καὶ κατάπληκτος, περιπόρφυρος γινόμενος καὶ μόλις κατορθῶν ν' ἀποσύρῃ τὴν χεῖρά του.

— Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, τρελλή ἀπὸ τὴν χαρὰν της. — Ὁ Βαττίστας ἔφθασεν, αἶ; ἀνόνητη!

Ἡ ἀνόνητος ἀποκρίνεται διὰ καταρατικῶν μειδιάματος καὶ νέων δακρύων, δρᾷτται δὲ συνάμα τῆς χεῖρός τοῦ Ἀντωνίου καὶ σῦρει ἡρέμα τὸν

ἰατρὸν εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου παρκαλοῦθεῖ αὐτοὺς ἡ Ρόζα. Εἶτα γίνονται ἄφαντοι καὶ οἱ τρεῖς.

— Τί ἀνόητοι κ' ἐπιδεικτικοὶ ἄνθρωποι, αὐτοὶ οἱ Ἴταλοὶ! ἀνέκραξεν ὁ Σίρ Ἰωάννης ὀργισμένος σχεδόν, καὶ οἴσκει θέλων νὰ διαμαρτυρηθῇ οὕτω κατὰ τῆς στιγμιαίας αὐτοῦ συγκινήσεως.

— Εἶνε φυσικὸν τὸν νὰ αἰσθάνωνται βιαίως καὶ νὰ ἐκφράζωσιν ἐπίσης τὰ αἰσθήματά των, ἀπῆντησεν ἡ Λουκία.

— Τὸ τελευταῖον ἰδίως εἶνε ἀληθές, καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ δυστύχημα, ἀγαπητή μου κόρη, εἶπεν ὁ πατήρ.

— Διατί, πατέρα;

— Διότι, ἀπῆντησε ξηρῶς ὁ Σίρ Ἰωάννης, πᾶσα τοιαύτη ἐπίδειξις εὐαισθησίας εἶνε εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν ἐξευτελιστικῆ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καὶ δεικνύει ἐλαφρότητα. Ἡκουσα πάντοτε, Λουκία, νὰ λέγουν, ὅτι τὰ βυθῆ αἰσθήματα, καθὼς καὶ οἱ βαθεῖς ποταμοὶ, δὲν κάμνουν θόρυβον.

— Ἀλλὰ, τώρα, πατέρα, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς ν' ἀμφισβῆσθῇ διὰ τὰ αἰσθήματα τῆς πτωχῆς Σπεράντσας, καὶ σεῖς ὁ ἴδιος θὰ τὸ παρετηρήσατε, ἀπὸ σᾶς εἶδα νὰ δακρύσατε.

— Ἐγὼ νὰ δακρύσω! ἐπανέλαβεν ὁ Σίρ Ἰωάννης μετὰ περιφρονητικῶς. Ἄνοησία!

Καὶ λαβὼν τοὺς Καιροὺς, ἤγειρεν αὐτοὺς ὡς φραγμὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐταστικῶ βλέμματος τῆς Λουκίας.

Ὁ Ἀντώνιος ἐπανῆλθε μετὰ τινος στιγμᾶς καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Βαττίστας παρεκάλει, — ὡς ἦτο καὶ τὸ χρέος του — νὰ τοῦ συγχωρηθῇ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ εὐεργέτου καὶ τῆς εὐεργετιδῆς του.

— Βέβαια, βέβαια! ἀνέκραξε ζωνρῶς ἡ Λουκία, ἄς ἔλθῃ, ἄς ἔλθῃ!

Αἱ εἰκοσαετῆς νεάνιδες, εἰς οἰανδήποτε ἂν ἀνήκωσι κοινωνικὴν κλάσιν, ἔχουσι πάντοτε περιέργειαν νὰ γνωρίσωσι τὸν ἥρωα ἐρωτικῆς ἱστορίας, εἴτε μανθῶν δουκὸς φορεῖ, εἴτε κολόδιον ναύτου.

— Ναὶ, ναὶ, ἄς τελειώσωμεν ἀμέσως, προσέθηκεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ μᾶς λείψουν τὰ δάκρυα καὶ τὰ χειροφιλήματα.

— Δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ φόβος, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος. Αἱ γυναῖκες ἡσύχασαν τώρα, καὶ καθ' ὅσον ἠμπορῶ νὰ κρίνω, ὁ Βαττίστας δὲν μοῦ φαίνεται εὐκολος εἰς τοιοῦτου εἶδους συγκινήσεις.

— Τόσον τὸ καλλίτερον καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς, εἶπε μετὰ τινος θυμοῦ ὁ Σίρ Ἰωάννης. Μοῦ φθάνουν πλέον αὐταὶ αἱ ἀηδία.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἥρωας τῆς ἡμέρας, εὐμορφος νεανίας, εἴκοσι καὶ δύο ἔτων, ῥωμαλέος, μέσου ἀναστήματος καὶ μελαψὸς τὴν χροιάν, ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς Σπεράντσας καὶ ὠθούμενος ὑπὸ τῆς Ρόζας, εἰσέρχεται δειλιῶν εἰς τὴν αἴθουσαν, διστάζων καὶ βραδυπατῶν, καὶ πλησι-

άζει εἰς τὸ ἀνάκλιτρον, ὅπου ἀναπαύεται ἡ νεκρὰ ἀγγλίσ. Ἡ Λουκία, ἐννοοῦσα τὴν ἐντροπὴν τοῦ πτωχοῦ ναύτου, ὑποδέχεται αὐτὸν μετ' ἀγαθότητος καὶ τῷ ἀποτείνει λέξεις τινος φιλόφρονος. Ὁ Βαττίστας ἀνυψοῖ τὸ βλέμμα, βάλλει κραυγὴν καὶ ἀπομένει κατάπληκτος, μὴ τολμῶν πλέον νὰ προσίδη. Οὐδεμίαν ἀμφισβολία, ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤθελε τραπῆ εἰς φυγὴν, ἂν δὲν ἦσαν ἡ Ρόζα καὶ ἡ Σπεράντσα νὰ τὸν ἐμποδίσωσι. Φαίνεται τότε ζητῶν κάτι δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, βυθίζει τὸ βλέμμα του εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐρυθροῦ τοῦ σκούφου, ὃν στρέφει καὶ ἀναστρέφει διὰ τῶν τρεμουσῶν του χειρῶν, καὶ θεωρεῖ πάντα πλὴν τῆς Λουκίας. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Βαττίστας εὐκολώτερον ἤθελεν ἀψηφῆσαι θάλασσαν ἐξηγηριωμένην ἢ τοὺς γυλανοὺς ἐκείνου ὀφθαλμοῦς.

— Τί τὰ ἔχασες; λέγει ὁ Ἀντώνιος ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ. Ἐλα, παιδί μου, εὐχαρίστησε τὴν κυρίαν, ἢ ὅποια ἐπρόντισε τόσον διὰ σέ.

Ὁ Βαττίστας καταβάλλει ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα, ἵνα ὀμιλήσῃ. Τέλος δὲ, ἐν μέσῳ ἤχων ἀνάθρων, διακρίνονται αὐταὶ μόνον αἱ λέξεις του, λεγόμεναι ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Εἶνε ἡ Παναγία!

Καὶ γονυπετεῖ ἀμέσως ὁ Βαττίστας καὶ σταυροκοπεῖται ἐν βαθυτάτῃ κατανώξει.

Ἄς σκεφθῇ καὶ ἄς εἶπῃ ὅτι θέλει ὁ Σίρ Ἰωάννης τὸ καθ' ἡμᾶς ἀμφισβῆσθαι ἂν προσηνήχθη ποτὲ ἐνθερμότερα λατρεία εἰς τὴν γῆνιν ἀγνότητα καὶ καλλονὴν. Ὁ Ἀντώνιος κατενόησεν ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ λήξῃ σκηνὴ, ἥτις ἐνεκα τῆς εἰλικρινείας ἀκριβῶς τῶν αἰσθημάτων τοῦ πτωχοῦ νέου, ἐνέβαλεν εἰς ἀμηχανίαν πάντας τοὺς παρισταμένους. Ἐπλησίασεν ἐπομένως εἰς τὸν Βαττίσταν, ἀνήγειρεν αὐτὸν καὶ τῷ εἶπε:

— Καλὰ, παιδί μου, ἀρκεῖ! Ἡ κυρία ἐννοεῖ τί θέλεις νὰ τῆς εἶπῃς. Τώρα πηγαίνωμεν, καὶ ἄλλην ἡμέραν λέγεις τὰς εὐχαριστήσεις σου.

Κτυπῶν δὲ φιλικῶς τὸν ὤμὸν του, ὁ ἰατρός ἔσυρεν ἐκτὸς τοῦ δωματίου τὸν κατάπληκτον νεανίαν καὶ τὰς τεθορυβημένας δύο γυναῖκας.

Παρκαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ ἀνωτέρω δὲν εἶνε φαντασίας ἐπίνοια, ἀλλ' ἀντιγραφή πραγματικῆς καὶ ἀληθοῦς σκηνῆς. Ἄν δὲν τὴν εἶχουμεν ἰδεῖ, οὐδέποτε θὰ ἐφραναζόμεθα νὰ τὴν γράψωμεν. Ἄλλως δὲ φαίνεται ἡμῖν καὶ φυσικὴ κ' εὐεξήγητος ἡ φαντασίωσις αὐτῆς νέου ἀμαθοῦς κ' εὐφραντάστου, δι' ὃν πᾶσα ἰδέα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ εὐμόρφου ἐτελειούτο ἐν τῇ μορφῇ τῆς Θεομήτορος.

Ἡ ὀπτασία ἐκείνη τοῦ Βαττίστα διήρκεσεν ἐπιπὸς τινος στιγμᾶς, παρὰ πάσας τὰς ἐξηγήσεις τοῦ ἰατροῦ καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις τῆς Σπεράντσας, ἥτις ἐντρέπετο βλέπουσα αὐτὸν κινδυνεύοντα νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἡλίθιος. Ὁ Βαττίστας ἐν μόνον ἀντέτασσε πρὸς πᾶσαν ἐνστάσιν ἐπιχειρήματι τὴν εἶχεν ἰδεῖ, ἔλεγε, τὴν εἶχεν ἰδεῖ, τοῦ ὀμιλήσε καὶ

του εἶπεν ὅτι ἦτο ἡ Παναγία. Μίαν φουδεράν νύκτα, διηγείτο ὁ Βαττίστας, εἶχε πέσει κατάκοπος· καὶ ἀπεκοιμήθη ἐπὶ ὄρθου σγωνίου. Τότε τῷ ἐπεράνη ἡ Παναγία, ἐνῶ ἐκοιμάτο, καὶ τῷ εἶπε μὲ λάμποντες ὀφθαλμούς :

— Αὐτὴ εἶνε ἡ εὐλαβεία σου πρὸς τὴν Παναγίαν, νὰ κοιμάσαι, χωρὶς νὰ κάμης τὴν προσευχήν σου ;

Τότε ἐξύπνησεν ὁ Βαττίστας, ἠγέρθη, προσηνυχίθη, εἶπε τὸ *Χαῖρε Μαρία κεχαρισμένη*, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τῷ ἐπεράνη ἡ Παναγία, καὶ τοῦ εἶπε μὲ πολλὴν γλυκύτητα.

— Βαττίστα, εἶσαι καλὸς νέος. Ὅσον ἔχεις πεποιθήσῃν εἰς ἐμὲ, δὲν θὰ σοῦ συμβῇ κακόν. Ἐξ ὀφείδους. Θὰ ἰδῆς καὶ πάλιν τὴν Βορδιγέραν.

Τόρα δὲ. — ἐσεβαίου ὁ Βαττίστας, καὶ ἀδιάφορον ἦτο ἂν τὸν ἐπίστευον ἢ ὄχι, — ἡ Παναγία ἦτον ἀπαράλλακτος μὲ τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον εἶδεν εἰς τὸ πανδοχεῖον τὴν διάσημον ἐλείναν προῖαν τῆς 15 Μαΐου. Καὶ αὐτὸ τὸ φῶμα τῆς τὸ κυανοῦν ἦτο τὸ ἴδιον.

— Πρέπει νὰ κάμωμεν νὰ νομφρευθοῦν, εἶπεν ἡ Λουκία τὴν μεταμεσημβρίαν, ὅτε ἔμεινε μόνη μετὰ τοῦ ἱατροῦ.

— Πρέπει ; ἠρώτησεν ὁ ἱατρὸς φαιδρῶς γελῶν. Ἐνόμιζα ὅτι τὸ πρᾶγμα θὰ ἐγένετο καὶ μόνον του ἀρκατὰ γρήγορα, χωρὶς νὰ πολυρροπισώμεν ἡμεῖς.

— Μ' ἔρχεται ὄρεξις νὰ σὰς ὀνομάσω τὸν βραδύτερον ἱατρὸν τοῦ κόσμου, καθὼς ἔλεγε προχθὲς ὁ πατὴρ μου, ὑπέλαβεν ἡ Λουκία μετὰ τινος μορφασμοῦ ἀνυπομονησίας. Ἦξεύρετε πολὺ καλὰ τί ἐνοοῦ. Δὲν μὲ εἶπατε μόνος σας ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ῥώμας δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν ; καὶ δὲν εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Βαττίστας ἔχασεν ὅ,τι εἶχεν ; Ἐπομένως δὲν εἶνε ἀπαιούτατον νὰ συλλογισθῶμεν, ὅτι ἔχουν ἀνάγκη τῆς βοήθειάς μας διὰ νὰ νομφρευθοῦν ;

— Μὴ λέγετε τῆς βοήθειάς μας, διότι τὸ κατ' ἐμὲ μόνον εὐχὰς δύναμαι νὰ τοῦς δώσω.

— Διόλου, ὑπέλαβε Ζωηρὸς ἡ Λουκία· πρέπει νὰ τοῦς δώσετε καὶ κατὶ περισσότερον· καιρὸν, κόπους, καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα. Πρέπει νὰ μάθετε τὸ ποσὸν τῶν χρῶν των καὶ νὰ υπολογίσετε τί χρειάζονται διὰ νὰ κάμουν τὸ οἰκονομικὸν των.

— Πολλὰ χρήματα, ἀπάντησε σοβαρῶς ὁ Ἀντόνιος, πολλὰ χρήματα.

— Ἀδιόφορον· ὁ πατέρας θὰ τὰ δώσῃ, ὅσα καὶ ἂν ἦνε, διὰ νὰ μοῦ κάμῃ εὐχαρίστησιν· πρέπει νὰ τὰ δώσῃ. Θὰ τοῦ εἰπῶ, ὅτι καλλίτερα θὰ ἦτον ν' ἀφήσωμεν τὸν Βαττίσταν εἰς τὸ πλοῦτον του, ἂν δὲν κάμωμεν τίποτε δι' αὐτὸν καὶ τὴν Σπεράνταν.

Ὁ Ἀντόνιος ἀπάντησε δι' ἑνὸς μειδιήματός μόνον· ἀλλ' ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του κλύει σιωπηλῶς τὴν Λουκίαν.

Ἡ ὥραία αὐτὴ ἡμέρα, ἡ τοσοῦτον εὐτυχὴς διὰ τὰ πρόσωπα τῆς ἰστορίας μας καὶ τοσοῦτον γόνιμος εὐχαρίστων συγκινήσεων, ἔληξεν ὅπως εἶχεν ἀρχίσῃ. Περὶ τὸ μετονύκτιον μουσικὴ γλυκυτάτη ἐτάραξε τὰς ἠχοῦς τοῦ κήπου. Ἦσαν οἱ μουσόφιλοι τῆς Βορδιγέρας, οἵτινες — μαντεύει βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ὑπὸ τίνος ἔμπνευσιν — εἶχον συναχθῆ ὑπὸ τὸν ἐξώστην, ὅπως ἐτελεσῶσι συναυλίαν εἰς τιμὴν τῆς μῆς Δάβεν. Ὁ Στῆ Ιωάννης, ὅστις δὲν εἶχεν ἐτι καταλιθῆ, κατέβη εἰς τὸν κήπον, ἵνα εὐχαριστήσῃ ἐπὶ τῇ φιλοφροσύνῃ καὶ ἐγένετο δεκτὴς διὰ ζωηροτάτων ζητωκραυγῶν. Δίπλοι πλήρεις φιαλῶν καὶ ποτηρίων ἐκυκλοφόρησαν μετ' ὀλίγων μεταξὺ τοῦ ὀμίλου τῶν μουσικῶν καὶ τῶν ἄλλων περιέρχων θεατῶν, οἵτινες ἐπλήρουν τὸν κήπον.

Ὅπισθεν τῶν δικτυωμάτων τοῦ παραθύρου τῆς ἡμεράσθῃ ἡ Λουκία μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως τὴν συναυλίαν. Ἡ μουσικὴ ἦτο ἀληθῶς πολὺ καλὴ· ἀλλ' ὅ,τι συνεκίνησεν ἰδίως καὶ εὐχαρίστησε τὴν Μις Δάβεν, πολὺ πλέον τῆς συμφωνίας τῆς Σεμιράμιδος ἦτο χωρικόν τι ἄσμα ψαλλόμενον ὑπὸ τριῶν φωνῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀναγνώρισεν τὸ οὖς καὶ ἡ καρδία τῆς γλυκίσταν καὶ ἠχηροτάτην φωνὴν βαθυφώνου. Ἦρθε τὸ ἄσμα αὐτὸ δὲν κατώρθωσεν ἡ Λουκία νὰ πνίξῃ τὸ αἰσθημὰ τῆς ὡς τὴν προῖαν, καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Κατεκλιθῆ κλαίουσα, ἀλλὰ δὲν ἐταράχθη ἐκ τούτου ὁ ὕπνος τῆς, ὅστις ὑπῆρξε τὸναντίον βαλῆς καὶ ἡρεμώτατος.

[Ἐκτετατοὶ στίχοι.]

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΙΚΕΝΣ

Συγγραφεὺς καὶ τῆς ἐπὶ σελ. 369.

« Ἀλλην τινὰ εὐτυχίαν ἡμεῖαν ἐτόλμησα νὰ εἰσέλθω εἰς μέγα ξενοδοχεῖον καὶ νὰ ζητήσω φαγητόν τι ἀρέσκον μοι πολὺ ὅπως τὸ φάγω μὲ τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου, ὅπερ ἔφερον περιεκαλυμμένον διὰ χαρτίου ὡς βιβλίον. Τί ἐσκέφθη ὁ θεράπων τοῦ ξενοδοχεῖου ἰδὼν με οὕτως ἐμφανισθέντα τὸ ἀγνοῶ, ἀλλὰ τὸν βλέπω εἰσέτι ἀτενωῶς προσβλέποντά με ἐν τῷ ἔτραγον... Γῶ ἔδωκα πέντε πέντας καὶ ἤθελον νὰ μὴ τὰς ἐλάμβανε ».

Μαγίστη ἐορτὴ τοῦ Καρόλου ἦτον ἡ ἐσπέρα τοῦ Σαββάτου· ἐπέστρεψε παρὰ τῇ μητρὶ του ἔχων τὰ ἐξ σεληνια εἰς τὸ θλάκιόν του, σταματῶν ἐνώπιον ὄλων τῶν καταστημάτων, ὅπως ὑπολογίσῃ τί ἠδύνατο ν' ἀγοράσῃ μὲ τόσω μέγα ποσόν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα *Χαρτοφιλία* κίον ἐξεδίδοτο τότε περιοδικῶς συλλογὴ ἐλευκτῶν ἔργων, ἠτις τὸν κατέβλεπε. Ἐνίστατο εἰσέρχεται εἰς παράπηγμά τι ὅπως θυμαρὸν κύνα γεφυρνασμένον ἢ ἀγριάνθρωπον, ἢ νόαν τινά. Ἐν τούτοις δεινωθειῶν τῶν υποθέσεων των, ἡ οἰκογένεια Δίκενς ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ πατρὶ ἐν αὐτῇ τῇ φυλακῇ. Τὸν Κάρολον ἐνεπιστεύθησαν εἰς πτωχὴν γράειν ἄρτι ἀνοίξαν οἰκοτροφεῖον παιδίων. Εἶ-

χεν ἤδη τρία παιδιά. Ὁ Κάρολος ἐπρομηθεύετο μόνος του τὸ δειλάεπτον γάλα του διὰ τὸ πρόγευμά του· ἐπὶ σανίδος καὶ τεμάχιον τυρίου. Ἡ μετ' εἶχε μικρὴν ἄρτον καὶ τεμάχιον τυρίου. Ἡ μετ' εἶχε μικρὴν ἄρτον καὶ τεμάχιον τυρίου. Ἡ μετ' εἶχε μικρὴν καὶ ἐσπερινὴ τροφὴ του ἠλάφρουν πολὺ τὸ βαλάντιόν του· ἐπρεπον ἐν τούτοις νὰ ζήσῃ ὅλην τὴν ἐβδομάδα μὲ τὰ ἐπτὰ σεληνια· μέχρι τῆς ποσότητος ταύτης πύξῃ ὁ μισθός του. Τὸν δίδουεν εἰς ἐπτὰ μέρη, ἅτινα περιετύλισσε διὰ χαρτίου, ἐφ' ἑκάστου δ' ἐπέγραψε τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος. Ὁ πατὴρ του βεβαίως ἐπλήρυνε τὸ ἐνοίκιόν του· ἀλλ' ὁ Κάρολος οὐδέμιν ἄλλην ἐλάμβανε βοήθειαν ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς Δευτέρας μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου, οὔτε συμβουλὴν, οὔτε παρηγορίαν, οὔτε ἐνθάρρυνσιν παρ' οὐδενὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου. Ἦρθε ἐπίμυτρον δὲ ὑπὸ τινος ἐπόψεως ἦτο πολὺ παιδίον, καὶ συγνάκις εἰσαπῆναι εἰς γλυκίσματα τὰ διὰ τὸ γεῦμά του χρήματα. Ἐτραῶγεν, ἀντὶ γεύματος, πονδύριον, μεταβίβων, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν οἰκονομικῶν του, εἶτε εἰς ὠραῖον κατὰστημα, ἔθλα ἢ πονδύριον ἠρτύετο διὰ κορινθιακῶν σταφίδων, εἶτε εἰς τὸ μαγαζεῖον ἀγροίκου τινὸς ποιότητος κατασκευάζοντος βαρὺ τι καὶ σπογγώδες γλυκίσμα, δυνάμενον καλλίτερα νὰ γεμίτῃ τὴν κοιλίαν του. Τὴν ὥραν δὲ τοῦ δειλινοῦ, σχεδὸν καθ' ἡμέραν, ἐρέελα τὴν πεῖνάν τον, περιπατῶν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀποθυμαζὼν τὰ τρόφιμα.

Τὰς κυριακάς του διήρχετο ἐν τῇ φυλακῇ, ἀφ' οὗ μετεβίβων ἀπὸ τῆς ἐνάτης πρὸ μεσημβρίας καὶ παρελάμβανε τὴν ἀδελφὴν του Φανῆν ἀπὸ τὸ Ὀλεῖον, εἰς τὴν ἐπανήγαγε τὸ ἐσπέρας. Ὁλιβερά ὑπαρξίς καὶ ἐμπλοῦς κινδύνων ! « Ἄνευ τῆς εὐσπλαγγνίας τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε συχνὰ ὁ Δίκενς, ὅπως ἤμην ἐγκαταλειμμένος, θὰ ἐγενόμην εὐκόλως τότε κλέπτῃς ἢ τυχοδιώκτης ». Ὁ Θεὸς τὸν ἐπροστάτευσεν ἀναμεμβόλως, ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸς οὗτος ὑπερήσπισεν ἐκυτόν κατὰ τῶν κακῶν παραδειγμάτων. Καίτοι οὐδέποτε, οὐδέ διὰ μιᾶς ἐτι λέξεως ὑπεστήμανεν εἰς τοὺς ἐταίρους του, ὅτι ἐγενήθη εἰς κοινωνικὴν τάξιν ἀνωτέραν τῆς ἰδικῆς των, οὐδὲν ἦτον μέχρι τοιούτου βαθμοῦ διεκρίνετο διὰ τὴν διαγωγὴν του καὶ τοὺς τρόπους του, ὅστε οἱ ἀγροῖκοι ἐκείνοι ἀνθρώποι τῷ ἐπεδείκνυνον ἀκούσιόν τινα σεβασμὸν, καλοῦντες αὐτὸν μικρὸν κύριον. Ἀρχιεργάτης δέ τις, θωμάς τὸ ὄνομα, ὅστις ὑπῆρξε στρατιώτης, καὶ ἀκαξήλατος τις Χάρου, ἐτόλμων μόνον νὰ δονομάζωσιν αὐτὸν Κάρολον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς διαχύσεως, ὅτε κατέβλεπεν αὐτοὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας των διὰ τῶν ἀναμνήσεων τῶν παλαιῶν του ἀναγνώσεων. Ὁ Γερὴν ἀβέλησε μίαν ἡμέραν νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ τίτλου ὁ μικρὸς κύριος, ἀλλ' ὁ Βὺβ Φάγγεν, ὑψηλὸς καὶ δυνατὸς παλληκαρῆς, τὸν ἠνάγκασε νὰ μαλέψῃ τὰ λόγια του. Ἄν ἐφαίνετο φυγοπονῶν ἢ περιφρονῶν τὴν ἀνατιθεμέ-

νην αὐτῷ ἐργασίαν, ὁ Κάρολος τοὺς χλευασμοὺς μόνον τῶν συνεργατῶν του θὰ ἐπεσπάτο· ἀλλ' αὐτὸς ἐφρόντισε τὸναντίον νὰ ἐρεκλύσῃ τὴν ὑπόληψιν των ἐκτελῶν τὸ ἔργον του κάλλιον πάντος ἄλλου. Ἀμειλικὰ δεξιότητος καὶ ἐπιτηδειότητος ἠγείρετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βὺβ Φάγγεν περὶ τοῦ πότερος θὰ περιεκάλυπτε περισσότερα δοχεῖα βαφῆς ἐντὸς πέντε λεπτῶν. Ἡ ταπεινωσίς του ἐν τούτοις τῷ ἦτο ὀδυνηροτάτη, καθόσον μάλιστα καὶ αὐτὴν ἐτι τὴν ἐλπίδα τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπαλλαγῆς εἶχεν ἀπολέσει, ἀλλ' οὐδέποτε ἡ οἰκογένειά του ἤκουσεν αὐτὸν μεμψιμοιροῦντα. Ἀπαξ μόνον περιέγραψε εἰς τὸν πατέρα του οἶα θλίψις περιέσφιγγε τὴν καρδίαν του, ὅτε ἐπιστρέφων ἀπὸ τῆς ἡμερησίας του ἐργασίας εὗρίσκετο ἐν μέσῳ ξένων, τοσοῦτον δὲ θλιβερώς, τοσοῦτον συγκινητικῶς περιέγραψεν τὴν κατάστασιν του, ὅστε ὁ δυστυχὴς Δίκενς πατὴρ ἐνόησε πόσον ἄξιον οἴκτου ἦτο τὸ παιδίον, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε τέως εἶχε νοήσει. Προέτεινε λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ κατοικήσῃ ὑπόστεγόν τι δῶμα, παράστημα τῆς φυλακῆς. Τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ὑπόστεγον ὡς μόνον ἐπιπλόν του εἶχεν ἐν παλληκορέδβατον, ἔβλεπε δὲ πρὸς ἀποθήκην οἰκοδομησίου ξυλείας· ἀλλὰ διὰ τὸν Κάρολον τὸ δῶμα τοῦτο τὸ ἐπαναφέρον αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του ἦτο ὁ παράδεισος. Ἐκτοτε ἔτραγε μετὰ τῶν γονέων του, δηλαδὴ ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Τὸ μόνον εἰς τὸν πατέρα του ὑπολειφθὲν εἰσόδημα ἤρκει πρὸς διατροφὴν των, καὶ, ἐλεύθεροι σχεδὸν, διήγον πολλὰ κάλλιον ἐν τῇ φυλακῇ ἢ ἐν τῷ ἄθλιῳ ἐκείνῳ οἴκῳ, οὔτινος ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσι τὰ ἐπιπλά.

Ὁ Κάρολος ἐν τούτοις κατὰ δικλείμματα ὑπέφερον ἐκ τοῦ πύλου του· κατελήφθη ποτὲ ὑπὸ σπασμῶν ἐν τῷ ἐργαστασίῳ· τὸ ταλαίπωρον παιδίον μαρτύριον ἀληθὲς ὑφίστατο ἀγωνιώδως σφαιδάζον ἐπὶ ἀγυρίνης κλίνης, ἢν προχείρως τῷ παρεσκεύασαν. Ὁ Βὺβ Φάγγεν ἐπεδυσίλευσε προθυμοτάτως περιποιήσεις εἰς τὸν φίλον του· ἐπλήρου θερμοῦ ὕδατος φιάλας, ἃς ἐπέθετεν εἰς τὰ πλευρά του, ἀντέστη σφοδρῶς εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Δίκενς θέλοντος νὰ μείνῃ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εἰς τὸ ἐργαστάσιον τὴν ἐσπέραν ἐλείπειν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του, πρὸς περισσοτέραν δ' ἀσφάλειαν ἀπεράσισε νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς θύρας τῆς. Τοῦτο ἐνέβαλεν εἰς σκληρὰν ἀμηχανίαν τὸν δυστυχὴ Κάρολον. Ἡ εὐγενὴς ὑπερηφάνειά του δὲν τῷ ἐπέτρπε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ πατὴρ του καὶ ἡ οἰκογένειά του κατόικουν ἐντὸς φυλακῆς. Ἀφ' οὗ δὲ πᾶσαι αἱ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ἀμειλίχτου προστάτου του προσπάθειαι ἀπέτυχον, τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ πρὸ τῆς πρώτης τυχοῦσας θύρας, ὡσεὶ ἡ οἰκία αὐτῆ ἦτον ἰδική των. Φοβούμενος δὲ μήπως ὁ Βὺβ στραφῇ καὶ τὸν ἰδῇ, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ψεύδους του, ἔκρουσε καὶ

τὴν ὕβριν τῆς οἰκίας, καὶ ἠρώτησεν ἂν κατώκει ἐν αὐτῇ κάποιος κύριος Φάγγεν.

Ἐν ᾧ οὕτω θλιβεραὶ καὶ μελαγχολικαὶ διήρχοντο αἱ ἡμέραι του ὅτε μὲν ἐντὸς τῆς φυλακῆς, ὅτε δ' ἐντὸς τοῦ μέλανος καὶ δυσώδους ἐργαστασίου τῶν βαφῶν τῶν υποδημάτων, ἡ Φανὴ ἠξιώθη ἐνὸς τῶν εἰς τὰς μαθητείας τοῦ βασιλικοῦ Ὡδείου ἀπονεμομένων βραβείων. Ὁ Κάρολος ἠγάπα τρυφερῶς τὴν ἀδελφὴν του, ἀλλὰ, καίπερ λίαν εὐχαριστήθεις διὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῆς ἐπιτυχίαν, ἠναγκάσθη ἐν τούτοις νὰ δημολογήτῃ πρὸς ἑαυτὸν μετὰ πολλῆς πικρίας, ὅτι αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ἤξιοῦτο τοιοῦτου βραβείου. Τὸ ἐσπέρας γονυκλιτῆς ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων ν' ἀπελευθέρωσιν αὐτὸν διὰ θαύματος τινὸς ἀπὸ βίου ταπεινώσεως καὶ ἀμαθείας πλήρους. Ὡς δὲ εἰσῆκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ ὁ Θεὸς, αὐτόχρονα θαυμά τι συντελέσθη. Ὁ κ. Δίκενς ἐγένετο αἰφνης κληρονόμος ἀρκούντως σπουδαίας ποσότητος, ἐπλήρωσε τὰ χρέη του καὶ ἐξῆλθε τῆς φυλακῆς, ὁ δὲ Κάρολος λαβὼν κάλλιστον πιστοποιητικὸν ἀπέλθε καὶ αὐτὸς τοῦ ἐργαστασίου τῶν βαφῶν τῶν υποδημάτων. Μόλις εἶχεν ὑπερβῆ τότε τὸ δωδέκατον αὐτοῦ ἔτος, ἦτον εἰσέτι ἐκτάκτως μικρὸς τὸ ἀνάστημα, ἀλλ' ὤριμος ἦδη τὸν νοῦν. Πανθ' ὅσα ὑπέστη ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὸν εἶδος δυσπιστίας πρὸς τὰς δοκιμασίας, ἃς ἦτο δυνατόν νὰ τῷ ἐπιφυλάττη ἡ τύχη τὸ αἰσθημα τοῦτο, σπάνιον εἰς παιδίον, συνωδύετο ἄλλως τε ὑπὸ τοσαύτης ἐπιμονῆς καὶ θελήσεως, ὥστε ἠδύνατο νὰ λογισθῆ ὡς ἀρετῆ. Ὁ Δίκενς οὐδέποτε ἤλιπεν ἐπὶ τὰς περιστάσεις, ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἡ σταθερὰ ἦτο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρας, καὶ μεθ' ὅλην ἔτι τῶν περιστάσεων τὴν ἐναντιότητα. Ἐν τῷ ἀδιακόπῳ τούτῳ ἀγῶνι ἐπεδείκνυτο δραστηριότητα ὁμοιάζουσαν πολλάκις πρὸς τραχύτητα ἢ ἀλιείστος πεποιθήσις ὅτι τὰ πάντα εἶνε κατορθωτὰ παρὰ τῶν ἐχόντων σταθερὰν θέλησιν, παρῶρα αὐτὸν ἄχρι τέλους τοῦ βίου του ν' ἀναλαμβάνῃ ἀδιστακτικῶς καὶ ν' ἄγῃ εἰς πέρας τὰς βαρύτερας ἐργασίας.

Οἱ γονεῖς τοῦ Καρόλου ἔστειλαν αὐτὸν ὡς ἐξωτερικὸν εἰς τὸ λύκειον Βέλγικων τινὸς, ἐνθα φαίνεται ὅτι ἡ διδασκαλία δὲν ἐγένετο μετὰ μεγάλης σπουδαιότητος. Ἐν τοῖς ἔργοις του ἀναμιμνήσκειται τῆς μαθητικῆς του ταύτης περιόδου, καὶ σκιαγραφεῖ καὶ τοὺς καθηγητὰς, ἰδίως δὲ τοὺς μαθητὰς, οἵτινες ἀντὶ νὰ γράψωσι καὶ νὰ μελετώσι, ἐφρόντιζον περισσώτερον περὶ τῶν πτηνῶν, τῶν μυιῶν καὶ τῶν ποντικῶν. Ἐκ τούτου εἶπετο ὅτι οἱ ποντικοὶ καὶ οἱ σπουργίτιαι ἦσαν πολλῶ σοφώτεροι αὐτῶν. Ὁ Κάρολος συμμετέχε τῶν ζωηρῶν τούτων παιγνίων ἴσως δὲ μάλιστα ἐπηύξανε τὴν ἀταξίαν ἐν τῷ λύκειῳ διὰ τῶν μικρῶν ἱστοριῶν του, ἃς ἤρθετο συντάττων, καὶ αἵτινες ἐκυκλοφόρου ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς καὶ διὰ τῆς παραστάσεως τῶν ἀγαπητῶν του κωμωδιῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Δίκενς

ἦτο καλοκτενιζόμενον καὶ καλοενδεδυμένον μαιράκιον, εὐθιμώτατον καὶ ἀξικγάπητον, πάντοτε καθάριον καὶ κομψότατον. Ἡ ὑγεία αὐτοῦ εἶχε βελτιωθῆ ἦτον εὐδαίμων ζῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τῶν γραμμάτων. Ἄν δὲ δὲν διεκρίθη ὡς κάλλιστος μαθητῆς, αἰτία τούτου εἶνε ὅτι δὲν τῷ ἀφῆκαν καιρὸν νὰ γείνη τοιοῦτος. Μετὰ δύο ἔτη οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καταθεσθαρομένοι ὑπὸ τῆς πολυμελοῦς τῶν οἰκογενείας, ἀπεφάσισαν νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς ἑαυτοὺς τῶν τέκνων τῶν πόρον τινὰ ζωῆς, ἔθηκαν δὲ καὶ τὸν Δίκενς παρὰ τινι δικολάβῳ ὡς γραφέα. Ἄν ὁ Κάρολος Δίκενς δὲν ἐκοπιάζε πολὺ, ἂν δὲν ἐργάζετο μετὰ ζήλου ἀκαταπονήτου, οὐδὲ μίαν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν θὰ ἐξεμάνθανε, δὲν θὰ ἠπίστατο δὲ οὐδ' αὐτὴν τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν. Ἐν μετὰ τοσαύτης τελειότητος ἔγραψε. Ἐρωτήσαντος τινὸς τὸν πατέρα του ποῦ ἐξεπαιδεύθη ὁ Κάρολος, ἀπερίνατο οὗτος λίαν δικαίως: «Αἱ! ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῇ ὅτι μόνος του ἐξεπαιδεύθη!»

Ὁ Δίκενς κατώρθωσε καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν μεταβολῶν τοῦ βίου του νὰ ἐπωφεληθῆ, καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικολάβου ὑπηρεσίας του ἐπωφεληθῆ, διότι μετ' ἀπαραιμύλου εὐφυΐας περιέγραψε βραδύτερον τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τοῦ βίου τοῦ γραφέως. Τὸ ἐπάγγελμα ὅμως τοῦτο δὲν συνεβίβάζετο πρὸς τὰς τάσεις αὐτοῦ, δι' ἔλλειψιν δὲ καλλιτέρου, ἀπεφάσισε νὰ μιμηθῆ τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς του ὅστις, ὅπως κάλλιον ἐπαρκῆ εἰς τὰς οἰκογενειακὰς του δαπάνας, ἐστενογράφε ἀπὸ τινος κοινοβουλευτικῶν λόγους διὰ τὰς ἐφημερίδας. Ἐσοῦδας λοιπὸν στενογραφίαν, καὶ ἐπελάθετο αὐτοχρόνως ν' ἀναπληρώσῃ διὰ συντόνου μελέτης τὰς ἑλλείψεις τῆς ἐκπαιδεύσεώς του. Ἐπὶ μακρὸν ἡ στενογραφικὴ του δεξιότης ἐν τοῖς δικαστηρίοις μόνον ἐχρησιμοποιήθη ἄλλ' ἐπὶ τέλους κατώρθωσε νὰ γείνη δεκτὸς ὡς στενογράφος τοῦ κοινοβουλίου, αὐτοχρόνως δὲ ἠνεύχθη αὐτῷ καὶ ἡ ὕβρις τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἥτις ἐμελλε νὰ ὑψώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑψίστην τῆς φιλολογίας σφαιρᾷ. Ἡ γραφὴς ἐκείνη, ἥτις τοσοῦτον δεξιῶς ἀντέγραφε τοὺς πολιτικοὺς λόγους, ἐχάραττεν ἦδη τὰ πρῶτα δοκίμιά της ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Bog, ὡς προανακρούσματα τοῦ περιφήμου μυθιστορήματος Πικρούσκ.

Ὁ βίος τοῦ Δίκενς ὑπῆρξεν ἕκτοτε μακρὰ σειρὰ θριαμβικῶν, δι' ἀδιαλείπτου ἐργασίας ἐπιτευχθέντων. Οὐδεὶς μυθιστοριογράφος ἐγένετο γονιμώτερος καὶ δημοτικώτερος αὐτοῦ. Δύω εἰς τὸν Νέον Κόσμον ταξιδεῖδι ἀπέδειξαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ φήμη του δὲν περιορίσθη ἐντὸς τῶν ἐρίων τῆς ἰδίας του χώρας μόνον. Αἱ διάφοροι τῆς Ἀμερικῆς πόλεις τὸν ὑπεδέχθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ· μάλιστα ἐξήρχετο καὶ αἱ ὁδοὶ κατεκλύζοντο ὑπὸ τοῦ πλήθους χοροῖ, συμπόσις, ἑορταὶ ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν του· τὰ πανεπιστήμια, τὸ Κοινοβούλιον, ἡ γερου

σία, πάντα τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ σωματεῖα καὶ αὐτοὶ οἱ καλλιεργηταὶ ἀπομεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν ἐπεμψαν αὐτῷ προσβίαις· αἱ ἐφημερίδες ἐπληροῦντο ποιημάτων καὶ ἄρθρων ἐπαινετικῶν. Καταβλήθει ἐπὶ τοσοῦτων τιμῶν ὁ Δίκενς ἐπέστρεψε μετὰ τινος ἀνακουφίσεως εἰς τὴν ἡρμίαν τῆς συνήθους αὐτοῦ διαίτης. Ἦτον ἀπλουστάτος τὰς ἀρέξεις· ἠγάπα τὴν ἐξοχὴν διὰ τὸν περιπατῶν καὶ τὴν ἵππασίαν, πρὸς δὲ καὶ ὅπως ἐπιμελήται τῶν κυνῶν του. Ἠγάρασε τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἣν τοσοῦτον ὠνευροπόλησε κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἐντὸς δὲ τοῦ ἄλλους αὐτῆς ἐτοποθέτησε σκιάδα, ἐκ Παρισίων μετενεχθεῖσαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐργάζετο. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ βλέπῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, ἃς τοσοῦτον ἠγάπησε, ἐπικέντρων αὐτὸν συχνὰ εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην· ἡ ἀγαθοεργὸς αὐτοῦ εὐσπλαγγχία ἐξεεῖνετο ἐπὶ τῶν πτωχῶν, τῶν ἐγκαταλειμμένων, τῶν ἀσθενῶν παιδιῶν, καὶ αἱ ὠραιόταται τῶν δημοσίων συνδικαλέξεων αὐτοῦ ἦσαν αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνιδρύσεως νοσοκομείου παιδῶν γενόμεναι.

Πρὸς τινα, ἐρωτήσαντά ποτε αὐτὸν πῶς ἐγινε τοσοῦτον μέγας, ὁ διάσημος συγγραφεὺς ἀπερίνατο: «Οὐδέποτε ἐπεχειρήσα τι χωρὶς ν' ἀφοσιωθῶ εἰς αὐτὸ ψυχῆ τε καὶ σώματι, οὐδεμίαν ἐργασίαν περιεπορήθησα ὑπ' οἰκονόμησε ἐποψίν καὶ ἂν μοὶ παρουσιάζετο, ἰδοὺ οἱ δύο θεμελιώδεις κανόνες τοῦ βίου μου».

Ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ σεβασμοῦ περιουκλούμενος πανταχοῦ ὁ Δίκενς ἐπεσκέψατο τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γαλλίαν, ἀπέθανε δ' ἐν τῇ προσφιλεῖ τῷ οἰκίᾳ τῷ 1870 ὀκτώ καὶ πεντήκοντα ἔτων γενόμενος. Μεθ' ὅλας τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ τὰς κρίσεις, καὶ πάλιν ἐπαναληφθείσας, ἐργάζετο συντόμως· ἔγραψε δὲ μέχρι σχεδὸν τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ θάνατος ἐπέληθε κατ' αὐτοῦ κεραυνοβόλος. Τὸ οὕτως ἀπροσδόκητον αὐτοῦ τέλος ἐγένετο ἀφορμὴ γενικοῦ πένθους. Ἡ βασιλίσσα ἐτηλεγράφησε πρὸς τὴν οἰκογενεῖαν Δίκενς τὰ ἐγκάρδια συλλυπητήριά της, πλήθος δὲ θρηγῶν περιεκύκλωσε τὸν τάφον, ὅστις ἀνηρέθη εἰς τὴν ἐξοχὸν μυθιστοριογράφον ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου τοῦ Οὐεστμίνστερ, παρὰ τὰ μεγάλα τῆς πατρίδος του πνεύματα, τὸν Σάικαπρ καὶ τὸν Δρῦδεν. A. K.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Συνέχεια καὶ τέλος.

Ἄπλοῦ στρατιώται.

Ὁ Ἄραγὼ εἶπε ποτὲ περὶ τοῦ Φιλίππου de Girard ὁμιλῶν· «Εἶναι στρατάρχης τῆς βιομηχανίας, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ τείχους μαχόμενος».

Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀλλ' οἱ στρατάρχαι δὲν δύνανται νὰ νικήσωσιν ἄνευ στρατιωτῶν.

Οἱ ἄπλοῦ τῆς ἐπιστήμης στρατιῶται εὐρίσκον-

ται εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἀπειραρίθμου στρατοῦ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες κινῶσι τὰς μηχανὰς ἐν τοῖς τεχνουργείοις, καὶ θερμαίνουσι τὰς καμίνους καὶ μίγνυουσιν καὶ συνδυάζουσι τὰ προϊόντα ἐν τοῖς ἐργαστασίοις, καὶ ἐξάγουσι τὰ μέταλλα καὶ τοὺς ἀνθρακκὰς ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς. Οἱ ἄσχημοὶ οὗτοι ἐργάται συντελοῦσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν. Καὶ δὲν ἐπιτελοῦσι μὲν ἐφευρέσεις, ἀλλὰ πολλάκις συνάγουσι τὰ σοιζόμενα αὐτῶν καὶ ἀποθηκίσουσι καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀνυψοῦνται διὰ τῆς θυσίας καὶ ἀναδεικνύονται διὰ τοῦ μαρτυρίου.

Μόνη ἡ ἱστορία τῶν μεταλλευτῶν παρέχει ἡμῖν ἀνεξάντλητα παραδείγματα θάρρους καὶ ἀταπαρνήσεως. Αἱ μάλλον πρόσφατοι καταστροφαι παρουσιάζουσι ἀναρίθμητα θύματα. Ἐλέξωμεν τυχαίως μετὰ τῶν τρομερῶν δραμάτων τῶν ἀνθρακωρυχείων.

Τὴν 11 Ἀπριλίου 1877 ἐγίνεν εἰς τὸ φρέαρ Tynewidd ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Γλαμοργάν, ἐνδὸς τῶν πλουσιωτέρων σιδηροφόρων καὶ ἀνθρακωφόρων διαμερισμάτων τῆς Οὐαλλίας, μία τῶν καταστροφῶν ἐκείνων, αἵτινες συχνότατα συμβαίνουσιν ἐν τοῖς μεταλλείοις. Οἱ ἐργάται ἠτοιμάζοντο ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ὅτε ἠκούσθη φοβερὸς κρότος. Συνεπεῖθ' ἐνσταλάξεον τὰ ὕδατα τοῦ πλησίον βέοντος ποταμοῦ Ῥόνδου εἰσέρρευσαν εἰς τὰς σύριγγας τοῦ ἀνθρακωρυχείου, καὶ ἐπλήρωσαν αὐτὰς μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Οἱ μεταλλευταὶ ἔτρεξαν ἐν σπουδῇ εἰς τὰς κοφίνους, ἀλλὰ μετρήσαντες ἑαυτοὺς, εἶδον ὅτι δεκατέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἔλειπον. Ἄνεμος σφοδρὸς ἐξήρχετο τοῦ ἀνθρακωρυχείου, τὰ δ' ὑπόγεια φοβερῶς ἀντήχουν. Οἷε μία ὑπῆρχε κατὰ τὸ φαινόμενον ἐλπίς νὰ σωθῶσιν οἱ δεκατέσσαρες δυστυχεῖς, οὓς τὰ ὕδατα βεβαίως εἶχον πνίξει εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς. Ἐν τούτοις ἐργάται τινὲς ἠθέλησαν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ σώσωσι τὰ πτώματα, καθήκον ἱερὸν, τὸ ὁποῖον οἱ μεταλλευταὶ οὐδέποτε παραμελοῦσιν ἔστω καὶ μετὰ κινδύνου τῆς ζωῆς των.

Ἐνῶ ἐσχέπτοντο περὶ τῶν λεπτεῶν μέτρων ὅπως εἰσδύσωσιν εἰς τὸ ἀνθρακωρυχεῖον, ἤκουσαν ὑπὸ τὸ ἔδαφος κτυπήματα ἐπανειλημμένα, καὶ ταχέως ἀνεγνώρισαν ὅτι τινὲς τῶν μεταλλευτῶν ἦσαν κεκλεισμένοι ὑποκάτω διαστρώσεως ἀνθρακκῶς δέκα περίπου μέτρων πάχους. Ὁ ἀὴρ πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ ὕδατος εἶχε σχηματίσει στρώμα, οἱ δὲ δυστυχεῖς εὐρέθησαν οὕτω ἐντὸς αἵδους καταδύτου (cloche à plonger).

Ἵνα καθησυχάσωσι τοὺς ἀτυχεῖς συντρόφους των, οἱ σώσται ἀποκρίνονται πρῶτον αὐτοῖς κτυπώντας σφοδρῶς τὸ ἔδαφος, ἔπειτα ἐπιχειροῦσι νὰ δρῦξωσι σύριγγα προσκλινη ὅπως δώσωσιν αὐτοῖς ἀέρα καὶ φῶς. Μετὰ εἰκοσθεσσάρων ὥρῶν ἐργασίαν μικρὸν μόνον ὑπολείπεται στρώμα ἀνθρακκῶς. Μετὰ τῶν ἐργαζομένων ὁ μεταλλευτῆς Οὐίλλιαμ

Μόργαν διακρίνεται, σιάπτει δὲ τοσοῦτον θαρρῆ-
λεώτερον καθόσον προχωροῦσι πρὸς τὸ τέρας.
Διὰ τελευταίου κυπημάτων καταβρίπτει τὸ διά-
φραγμα τοῦ γυμνασίου, ὅπερ ἐχώριζεν αὐτὸν
ἀπὸ τῶν κλεισμένων συντρόφων του, ἀλλ' ὁ πε-
πισμένος ἀπὸ διαστρέλταται καὶ προξενεῖ ἐκρήξιν,
ἣτις πίπτει χαμαὶ νεκρὸν τὸν γενναίον ἐργάτην,
καθ' ἣν στιγμήν ἐτώσε τοὺς ἄλλους. Ἐντὸς μι-
κροῦ ἄλλα κυπημάτα ἀνοῦνται, ἄλλοι μεταλ-
λευταὶ εἶναι κλεισμένοι εἰς μέρος τοῦ ἀνθρα-
κωρυχίου ἀπώτερον.

Ἴνα σώσωσι καὶ τούτους δέον νὰ σιάψωσιν
ἐκ νέου. Ὁ θάνατος τοῦ Οἰλλιαρ Μόργαν δὲν
ἀναγκαιώνει τοὺς ἄλλους, ἐργάζονται δὲ ἄνευ ἀ-
ναπαύσεως. Αἱ ἡμέραι παρέρχονται, ἡ δ' ἐργασία
βραδέως προχωρεῖ. Δύο ἡμέρες, ὁ Ἰσαὰκ Pride
καὶ ὁ Happy Dodd, ἐξαιρουμένοι ἐργαζόμενοι
μετὰ μέγιστης καρτερίας, μετὰ ἐννέα δὲ ἡμερῶν
ἐργασίαν ἀνοίγουν ἐν τῷ βράχῳ τρύπαν, διὰ τῆς
ὁποίας κατορθοῦσι νὰ σώσωσιν ἐν μέσῳ φοβεροῦ
σίσφονος ὕδατος πέντε μεταλλευτὰς, οἵτινες ἔξω
εἰσέτι.

Οἱ πέντε οὗτοι ἄνδρες σωθέντες ἀπὸ τοῦ θά-
νάτου διὰ τῆς θαυμασίας ἀφοσιώσεως τῶν δύο
συνεργατῶν των, εἶχον ζήσει ἐννέα ἡμέρας ἐν τῷ
ὕδατι ἰσχυμένον μέχρι τῆς ὀφύρας, καὶ ἀναπνεύ-
οντες ἄερα πιστωμένον καὶ οὐδενίαν ἔχοντες
τροφὴν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ παιδίον κλί-
τοι ἐξητηθέντες ὄντες, δὲν ἔπαυσαν κρατοῦν-
τες αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, ἵνα μὴ πνιγῇ ἐν τῷ ἀ-
δικαίπτῳ ὑπόμηνῳ ὕδατι.

Ἡ βασιλίσις τῆς Ἀγγλίας θέλουσα νὰ τιμῇ
τὴν γενναϊότητα τοῦ Ἰσαὰκ Pride καὶ τοῦ Har-
py Dodd, ἀπένευεν εἰς τοὺς δύο τούτους ἐργά-
τας τὸ μέγαλιον τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου.

Εἰς τὴν πλημμύραν καὶ εἰς τὴν κατάπτωσιν
τῶν χωμάτων, δέον νὰ προσθέσωμεν τὴν ἐκρήξιν
τῆς ἀτμίδος (feu grisou). Ἴνα συμπληρώσωμεν
τὴν ἀπαριθμῆσιν τῶν φοβερῶν αἰτιῶν τοσοῦτων
δυστυχημάτων. Ὁ ἀναγνώστη; δύναται νὰ κρίνῃ
περὶ τῆς μάστιγος ταύτης ἐκ τῆς ἐξῆς ἀφηγησε-
ως, ἣν ἀρῶμεθα ἐκ τῆς ἐκθέσεως μιᾶς τῶν τε-
λευταίων καταστροφῶν.

«Τὴν πέμπτην, 17 Ἀπριλίου 1879, περὶ τὰς
7 1/2 τῆς πρωῆς, ἐκρήξις ἀτμίδος συνέβη εἰς τὸ
φρέαρ ἀρ. 2 τῆς Ἀγγάππης, παρὰ τὸν σιδηροδρο-
μικὸν σταθμὸν τῶν Frameries ἐν Βελγίῳ.

Τοῦ φρέατος τούτου χρησιμεύοντος πρὸς ἐκμε-
τάλλευσιν ἀτμιδοῦχων στρωμάτων, πᾶσαι αἱ
συνήθειαι προφυλάξεις εἶχον ληρῆθαι. Τὸ πρῶτον πλεόν
τῶν 200 ἐργατῶν κατέβησαν. Περὶ τὴν ἐβδόμην
καὶ ἡμίσειαν παρετηρήθη ὅτι τὸ φρέαρ τῆς ἐξα-
γωγῆς τῶν ἀνθρακίων ἀνεβίβη βεβῆμα ἀέρος δυσώ-
δους· πᾶραυτα ἐστάλη πρὸς τὸν μηχανικὸν τοῦ
φρέατος ἀνθρώπος, ὅπως τῷ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀτύ-
χημα τοῦτο γεγονός, καθότι τὸ φρέαρ ἔπρεπε νὰ
καταπίρῃ, δη' ἀδῆ νὰ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν εἴσοδον

τοῦ ἀέρος. Πρὶν ἢ λάθωσι καιρὸν νὰ ἐξακριβώ-
σωσι τὸ πρᾶγμα, τὸ δωμάτιον τοῦ καθαρισμοῦ
(clichage) καὶ τὸ τοῦ μηχανικοῦ ἐπληρώθησαν
ἀτμίδος, τὸ μίγμα ἔινεν ἐκρήξιμον καὶ ἀνεπλέ-
χθη εἰς τὴν θερμάστραν τοῦ μηχανικοῦ προξενή-
σαν ἐκπυροσκόπησιν σφοδράν. Ὁ μηχανικὸς ἐφο-
νεύθη, ὁπῶς ἄνδρος ἐκάνησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ
ἦπτον ὡς καὶ δύο γυναῖκες ἐκ τῶν τοὺς λυ-
χοῦς ἐπιμελουμένων. Ἄμα δὲ, μεγάλη πλῆξ ἀ-
νέδραμεν διὰ τοῦ φρέατος μέχρι τοῦ ξυλώματος,
τὸ ὁποῖον ἀνεπλήχθη, ὁ δὲ μέγιστος οὗτος λαμ-
πτήρ ἔχων 3, 60 μέτρων διάμετρον, ἐξηκολού-
θησε καίωσιν ἐπὶ δύο ὥρας, χωρὶς νὰ διαδοῖ τὸ
πῦρ εἰς τὰς σύριγγας, ὅπου οὐδεμία εἶχε συμβῆ
μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐκρήξις. Περὶ τὰς 9
1/2 τὸ πῦρ κατέβη, καὶ ἠκούσθη ὑπόγειος ἐκπυ-
ροσκόπησις ἐπαναληφθεῖσα κατὰ διαλείμματα
ἐνδῶ; τετάρτου μέχρι τῆς 11 1/2, ὅτε συνέβη ἡ
τελευταία καὶ σφοδρότερα πασῶν. Τί δὲ εἶχε
συμβῆ εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐργάζοντο; ἦσαν ἀπρό-
σιτα, ἡ καιομένη ξυλία κατέπιπεν ἐπὶ τοῦ φρέ-
ατος τοῦ ἀερισμοῦ, οὗ ἡ ἀνέμη (ventilateur) εἶχε
παύσει κινουμένη καὶ ἐπὶ τοῦ φρέατος τῆς ἐξα-
γωγῆς. Πᾶσα κατεβλήθη προσπάθεια εἰς τὸ φρέαρ
τοῦ ἀερισμοῦ, ὅπου ἦσαν αἱ κλίμακες, ἵνα σώσωσι
τὸ προσωπίδον, ἀλλὰ κατὰ τὰς 3 1/2 μόνον ἔ-
γινε προσιτόν· 87 ἐργάται ἐτάθησαν, οἱ δὲ πλει-
στοὶ νομίσαντες ὅτι τὸ βεβῆμα τοῦ ἀέρος εἶχε
ἀνατραπῆ, καὶ φοβηθέντες μήπως τεθῇ πάλιν εἰς
κίνησιν ἡ ἀνέμη, ὅπερ ἤθελεν ἐπαναπέσει ὅλα τὰ
δηλητηριώδη ἀέρια εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, κατέ-
βησαν εἰς τὰ κατώτερα στρώματα καὶ πιθανῶς
ἀπέβησαν ὅλοι ἕνεκα τῶν γενομένων ἀλλεπαλλή-
λων ἐκρήξεων. Τὴν 4 Μαΐου ἐπίσημος τελετὴ ἐ-
γένετο ἐν Frameries, καθ' ἣν ἐδόθη εἰς 11 ἄν-
δρας τὸ παράσημον τοῦ Λεοπόλδου πρὸς ἀμοιβὴν
τῆς αὐταπαρητήσεως αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνάσωσιν».

Πανταχοῦ εὐρίσκουμεν τοιοῦτους μάρτυρας τοῦ
καθήκοντος. Ἡ κατασκευὴ τῶν χημικῶν προϊόν-
των πολλάκις ἐπιεικνύων, ἡ ἐκρῆξις τῶν ἐκρη-
κτικῶν ὑλῶν, δεκατιζοῦσιν ἐπίσης τοὺς ἀπλοῦς
τούτους τῆς ἐπιστήμης ἐργάτας. Παρατοῦντες ἄρα
τὸ παρὸν βιβλίον, καλὸν νομίζομεν νὰ τιμῆσω-
μεν τὴν μνήμην ἐκείνων, οἵτινες καίτοι ταπει-
νοὶ, πίπτουσιν ὑπερηρώως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς
τιμῆς.

Καὶ δὲν συγκρατηθῶμεν μὲν μετὰ τῶν ἐπὶ
μεγαλοφυῶν διακρίνεντων ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐξισου-
νται πολλάκις αὐτοῖς διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτῶν
καὶ τῆς αὐταπαρητήσεως. Ταῦτας δυνάμεθα νὰ
μιμηθῶμεν πάντες ἡμεῖς οἱ ἄσχημοὶ καὶ ταπεινοὶ
ἐργάται.

Ἐὰν ἡ ἡμετέρα ἀφήγησις συνεκίνησεν ἐνίστε
τὸν ἀναγνώστην καὶ ἐνέπνευσεν αὐτῷ αἰσθημά-
τι γενναίου, ἐὰν ἐπεισεν αὐτὸν ὅτι ἡ ἐκπληρωσις
τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ ἐργασία ἐπιφέρουσιν ἀπο-
τελέσματα μεγάλα ὑπερισχύουσαι καὶ αὐτῶν τῶν

μεγίστων προσκομμάτων, θέλομεν πεισθῆ ὅτι δὲν
ἐπαχειρήσαμεν ἔργον ἀνωφελές.

«Ἐργασία καὶ ἐπιμονή» ἐλέγομεν ἐν ἀρχῇ τοῦ
βιβλίου τούτου, τοιοῦτον τὸ σύνθημα τῶν μεγάλ-
ων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σκέψεως ἐργατῶν.

Ὁ Carnot, προσθέτομεν εἰς τὸ τέλος, συνεπλή-
ρωσε τὸ ὠραῖον τοῦτο σύνθημα εἰπὼν ὅτι «Ἀνά-
ξιος εἶναι ὁ ἐν ἐκουστίῳ διατελὼν ἀργία».

ΕΙΣΑΓ. Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΠΩΣ ΕΙΡΓΑΖΕΤΟ Ο ΛΙΤΤΡΕ

Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ Λιττρέ τὸ περι-
φημον αὐτοῦ *Λεξικὸν τῆς γαλλικῆς γλώσσης*
θέλει ἐσχεῖ διακρίνει θαυμαστὴν μαρτύριον τῆς
φιλοπονίας, εὐρυκαθείας καὶ ἐμβροθείας τοῦ με-
γάλου φιλοσόφου, ὡς ὑπῆρχε καὶ τὸ ἀναδειξάν
αὐτὸν ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα ἐνδοξόν. Τὴν μέθο-
δον, δι' ἣς κατώρθωσε νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας τὸ ὄν-
τως μέγα ἐκεῖνο ἔργον ὁ Λιττρέ, διηγεῖται πῶς
εἶχε διαγράψῃ ἐαυτῷ πρόγραμμα ἐργασίας ὀρισμένον,
καὶ πῶς διήρει τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Τὴν ἀφήγησιν ταύτην, λίαν διδακτικὴν καὶ
ἐνδιαφέρονταν οὖσαν, παραθέτομεν ἐνταῦθα αὐ-
τολεξεί:

«Τὸ πρόγραμμα τοῦτο, λέγει, περιελάμβανε
τὰς εικοσιτέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας, ἐξ ὧν οὐ-
σιῶδες ἦτο νὰ ἀφιερῶνται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀ-
λιγώτερον εἰς τὰς καθ' ἡμέραν βιωτικὰς ἀνάγκ-
ας. Εἶχον κατορθώσει, περικόπως πᾶσαν περιττὴν
δαπάνην, νὰ ἀποκτήσω τὴν πολυτέλειαν δύο οἰ-
κημάτων, ἐνδὲς μὲν ἐν τῇ ἐξοχῇ, τοῦ ἄλλου δ'
ἐν τῇ πόλει. Ἡ ἀγροτικὴ μου κατοικία ἔκειτο
ἐν Mesnil-le-Roi, ἦτο δὲ μικρὰ καὶ παλαιὰ οἰ-
κία μετὰ μικροῦ κήτου εὐθαλοῦς, ἔχοντος ὀπωρο-
φόρα δένδρα καὶ λαχανικά. Ἐνταῦθα, ἐν παντελεῖ
σχεδὸν μονώσει, διότι τὸ χωρίον κεῖται μακρὰν
τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα κατακλύζουσι καθ' ἑσπριν
Κυριακῆν οἱ Παρισιοὶ, εὐκόλῳ μοι ἦτο νὰ δια-
θέσω κατ' ἀρέσκειαν τὰς ὥρας. Ἡγερούμην τὴν
ὀγδόμην τῆς πρωῆς πολὺ ἀργά, θὰ εἶπα τις, δι'
ἄνθρωπον τοσοῦτος ἔχοντα ἐργασίας. Ἀναμεί-
νατε. Ἐνῶ δικυθιέζον τὸν κοιτῶνά μου, ὅστις
ἦτο ἄμα καὶ τὸ σπουδαστήριόν μου, (εἶπα ἤδη
ὅτι ἡ οἰκία ἦτο μικρὰ καὶ παλαιά), κατέβαινον
εἰς τὸ ἰσόγειον φέρων μετ' ἐμοῦ καὶ ἐργασίαν
τινά κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον συντάξα πλὴν
ἄλλων τῶν πόλγων τοῦ Λεξικοῦ μου. Ὁ σφρα-
γισθὸς δὲ Δαχρῆσώ μοι εἶχε δώσει τὸ παράδειγμα
νὰ μὴ παραβλέπω τὰς στιγμὰς, ἄλλοις φαίνον-
ται ἄχρηστοι, αὐτὸς δὲ ἡ ἀτακτος σύζυγός του
ἐκαυνε πάντοτε νὰ περιμένῃ διὰ τὸ γεῖμα, καὶ
ὅστις παρουσιάσας αὐτῇ μίαν ἡμέραν βιβλίον τι,
εἶπεν: «Ἰδοὺ τὸ ἔργον τῶν πρὸ τοῦ γεύματος σι-
γμῶν».

Ἐτὴν ἐνάτην ἀνέβαινον καὶ διώρονον τὰ τυ-
πογραφικὰ δοκίμια, ὅσα μοι ἐστέλλοντο μέχρι

τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος. Τὴν μίαν μετὰ με-
σημέριαν ἐκαθήμεν πάλιν εἰς τὸ γραφεῖόν μου,
καὶ μέχρι τῆς τρίτης ὥρας εἰργαζόμεν διὰ τὸ
«Journal des Savants». ὅπερ εἶχε ζητήσει τὴν
συνεργασίαν μου τῷ 1855, καὶ εἰς ὃ περὶ πολ-
λοῦ ἐποιοῦμην νὰ παρέχω τακτικῶς τὴν συμβο-
λήν μου. Ἀπὸ τῆς τρίτης μέχρι τῆς ἕκτης ἡ-
σχολοῦμην εἰς τὸ λεξικόν. Τὴν ἕκτην κατέβαι-
νον εἰς τὸ γεῖμα, ὅπερ εὕριστον πάντοτε ἔτοιμον,
διότι ἡ σύζυγός μου δὲν ἦτο ὡς ἡ κυρία Δαχρῆ-
σώ. Πρὸς τοῦτο ἦτο ἀκριτὴ μία ὥρα περίπου.
Ὅς ὑγιεινὸν παράγγελμα συνίσταται νὰ μὴ ἀρ-
χίσῃ τις ἐργασίαν πνευματικὴν ἀ ἔσως μετὰ τὸ
γεῖμα. Ἐγὼ διαρκῶς παρέβην τὸ παράγγελμα
τοῦτο, ἀφοῦ ἔλαβον πείραν ὅτι οὐδαμῶς μὲ ἐ-
βλαπτεν ἡ παράβασις. Κέρδος ἐθεώρουν ὅσον ἡ-
δυνάμην νὰ ἀραιέτω ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀνάγκ-
ας. Ἀναβάντων λοιπὸν τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν
ὥραν ἐπανελάμβανον τὴν ἐργασίαν τοῦ λεξικοῦ
καὶ δὲν τὴν ἄρουν πλέον. Πρῶτον σταθμὸν ἔκα-
μον κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καθ' ὃ οἱ ἄλλοι κα-
τεκλίνοντο· εἶτα ἐξηκολούθουν μέχρι τῆς τρίτης
μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὴν ὥραν ταύτην ἔληγε
συνήθως τὸ ἡμερήσιον ἔργον μου· ἐὰν δὲν συνε-
πληρῶτο, παρέτεινον τὴν ἐργασίαν, οὐχὶ σκα-
πῶν δὲ, κατὰ τὰς μακρὰς ἡμέρας, σβῶνων τὸν
λόγῳ μου ἐξηκολούθουν τὴν ἐργασίαν εἰς τὸ
φῶς τῆς ὑποφωσκούσας ἡσθῆς.

Τοῦτο ὅμως ἦτο ἐξαιρέσις. Τὸ συνθηθέτερον,
ἡ διακοπὴ ἐγένετο τὴν τρίτην ὥραν, καθ' ἣν ἀφι-
νον κάλαμον καὶ χάρτιν, καὶ ἐτακτοποιοῦν τὸ
γραφεῖον, οὐχὶ διὰ τὴν αὔριον, διότι ἡ αὔριον εἶ-
χεν ἤδη ἔλθει, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπανάλησιν τῆς ἐρ-
γασίας. Ἡ κλίμα μου ἠγγίξε σχεδὸν εἰς τὸ γρα-
φεῖον, καὶ εἰς ὀλίγας στιγμὰς κατεκλινόμεν. Ἡ
ἔξις καὶ ἡ ἀπαράβατος τάξις (καὶ εἶνε οὐχὶ ἄνευ
ἐνδιαφέροντος ἡ φυσιολογικῆ αὐτῇ παρατήρησις)
εἶχον κατασβῶσει τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας προερχό-
μενον νευρικὸν ἐρεθισμὸν, καὶ ἀπειρομώμην μεθ'
ὄσης εὐκολίας καὶ ὁ μένων ἄεργος, οὕτω δὲ
ἡγερούμην πάλιν τὴν ὀγδόμην ὥραν, ὥραν πολλῶν
ὀνηρῶν. Αἱ ἀγρυπνίαι μου δὲ αὐταὶ δὲν ἔμενον
καὶ ὅπως ἄνευ ἀποζημιώσεως· εὐλακὸς ἀηδῶν εἶ-
χεν ἰδρύσει κατοικίαν ἐν μικρῇ φιλλῶρῶν δεινδρο-
στονίῳ, διατεμουσῆ ἐγκαρθίως τὸν κήπον, καὶ
εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς ἐπλήρου τὰ πέριξ διὰ
τῆς καθαρῆς καὶ ἡγερῆς φωνῆς τῆς «O! Borealis,
πῶς ἠδυνήθησιν σὺ, ὁ ποιητὴς τῶν Γεωργικῶν, νὰ
κάμῃς πένθιμον ἄσμα, miserable carmen, ἐκ
τῶν τόπων ἠλαρῶν ἐκείνων φθόγγων;

Ἐν τῇ πόλει ὁ κανονισμὸς τοῦ χρένου ἐτηρεῖ-
το ὀλιγώτερον. Ἡ ἡμέρα εἶχε τὰς ἐπισκέψεις τῆς
καὶ διαταράξεις ἀπροσέπτους. Ἄλλὰ τὴν ἐσπέραν
ἀνεκτὸν πλήρη ἐμαυτοῦ κυριότητα, ἡ νύξ ἦτο
ὅλη ἰδική μου, καὶ μετεχειριζόμεν αὐτὴν ἀκριβῶς
ὡς ἐν Mesnil-le-Roi· νύκτος χειμεριναῖ, καθ' ἣς
ἔλειπον καὶ ἡ φύλη ἀηδῶν, καὶ τῶν ἀγρῶν ἡ θέα

και ὁ εὐρύς ὀρίζων, ἀλλ' αἵτινες ὁμως ἦσαν ἡσυχοὶ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Πικρισίοις, ὅτε κατὰ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ πάντα εἰσίων, καὶ διηρχόμενοι αὐτάς, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δεδομένους ὅλος εἰς τὴν ἐργασίαν».

Ἐνταῦθα ὁ Λιττρέ προσθέτει:

«Ὁ φίλος μου κ. Βροθελερὴ Σαιντιλιέρ⁴, οὐτινος ἡ ἔρεσις πρὸς τὴν ἐργασίαν δὲν εἶνε μικροτέρα τῆς ἐμῆς, ἐργάζεται καθ' ὅλος διάφορον τρόπον. Χειμῶνα καὶ θέρος ἐγείρεται λίαν πρῶτῶ, κατακλίνεται δὲ ἐνωρίς. Καὶ διὰ τοῦτο πολλὰκις εἶπον ἀσπείζομενος ὅτι, ἐὰν ἐκατοικοῦμεν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, θὰ συννητώμεθα εἰς τὴν κλίμακα, ἐκεῖνος μὲν ἐξεγειρόμενος καὶ μεταβαίνων εἰς τὸ ἔργον του, ἐγὼ δὲ ἀφίων τὸ ἰλικόν μου καὶ μεταβαίνων νὰ κατακλιθῶ. Εὐτυχέστερος ἐμοῦ ἀπολαύει ἀμυγιάου καὶ θαλαροῦ γήρατος, μὴ μεταβαλὼν τὸ παράπαν τὰς ἐργασίμους αὐτοῦ ὥρας, ὅπερ θέλει τῷ ἐπιτρέψει νὰ ἀγάγη εἰς πέρας αἴσιον τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀλλ' ὀρεῖμαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶνε κατὰ τέσσαρα καὶ ἡμισυ ἔτη νεώτερος ἐμοῦ, πρὸ δὲ τεσσάρων καὶ ἡμισίους ἔτων εἶχον καὶ ἐγὼ ἀρκούσαν βίωσιν, ἂν καὶ ὀλιγωτέραν αὐτοῦ. Καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα οὐδεμίαν θὰ ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὴν εὐεξίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι θὰ διακρίνη εἰς τῶν προνομιοῦχων τοῦ γήρατος. Ὁμολογῶ ὅτι τοῦ φθονῶ τὴν τοικύτην ἐν προδεδηκυῖα ἡλικίᾳ εὐεξίαν ἀλλὰ θὰ ἐλυπούμενη πολὺ, ἐὰν ἐν δυσχερέστου τῆς φύσεως τροπῆς ἔπαυε τοῦ νὰ εἶνε ἄξιος τοῦ φθόνου, ὃν πρὸς αὐτὸν αἰσθάνομαι».

Τὸ πλεῖστον τοῦ βίου τοῦ Λιττρέ ἀπερρόφησε τὸ λεξικὸν αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε οὐ μόνον φιλολογικὸν μνημεῖον μέγα, ἀλλὰ, ὡς ὀρθῶς εἶπέ τις, καὶ ὑψηλὸν παράδειγμα ἠθικοῦ ἠρωϊσμοῦ. Εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐδοθηεῖτο ἐν τούτοις εἶτε ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, εἶτε ὑπὸ ἄλλων λογίων ἀνδρῶν, τῶν κυρίων Beaujean Sommer καὶ τοῦ λοχαγοῦ André.

Ἦρξατο δὲ ἡ ἐκτύπωσις αὐτοῦ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1859 καὶ ἐπερατώθη (πλὴν τοῦ Παραρτήματος) τὸν Νοέμβριον τοῦ 1872, ἤτοι διήρκεσαν ἐπὶ 13 ἔτη καὶ 2 περίπου μῆνας. Τινὲς περιέργοι ὑπελόγησαν ὅτι, ἐὰν τὸ λεξικὸν τοῦτο (ἄνευ τοῦ παραρτήματος) ἐτυποῦτο εἰς μίαν μόνην στήλην, ἡ στήλη αὕτη θὰ εἶχε μῆκος 37, 525 μέτρων καὶ 28 ἐκτοστών.

Πρὸ διετίας περίπου εἶχε διαδοθῆ ἐν Πικρισίοις φήμη περὶ θανάτου τοῦ Λιττρέ. Ἦτο ἐν ἐποχῇ θέρους. Πολλοὶ δὲ ἐφημερίδων ἀφηγηταὶ προσέδραμον εἰς τὴν πενήραν αὐτοῦ ἀγροτικὴν κατοικίαν ἐν Mesnil-le-Roi. Ἀλλ' ἐξεπλάγησαν πάντες εὐρόντες τὸν πολὺν πρεσβύτην ὄρθιον ἐν τῷ κηραίῳ του μὲ λίγον εἰς τὴν χεῖρα.

Ἀλλ' ὁμως, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ἔβλεπε τὸν θάνατον ἐρχόμενον.

1. Ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

— Ἰατρὲ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἐξείρετον ἱατρὸν του Augros, αἰσθάνομαι ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ὑπάγω νὰ ἀναπαυθῶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς φύσεως!

Ἐὰν εἰς τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα ὁ Λιττρέ ἦτο ἐλευθερόφρων, ἐπίστευεν ὁμως εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ καλῶς ὑποδέχθη αὐτήν.

Λέγεται ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας ὁ φιλόσοφος ἡσχολεῖτο ἢ ἐσχεδιάζε νὰ συγγράψῃ φιλοσοφικὸν τι σύγγραμμα, εἶδος οὐτοπίας ἢ οὐείρου, ὅπερ ἤθελε νὰ ὀνομάσῃ Ὁ τελευταῖος ἀνθρώπος. Τὸ πνευμά του, ἀδιδιλείπτως ἐργαζόμενον, ἦτο ἀπληστον νέων πραγμάτων μετὰ τὴν ἀπέραντον τοῦ λεξικοῦ ἐργασίαν. «Ἀκόμη ἔχω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, λέγει ὁ γράφων περὶ αὐτοῦ τὰ ὀλίγα ταῦτα, τὴν μορφήν τοῦ πολιοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου πνεύματος, ἐν τινι συνεδριάσει τῆς μασσοικῆς Λέσχης ἢ «Ἐπισιχῆς Φιλίας», εἰς ἣν ἐγένετο δευτὸς ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Ἰουλίου Φερρῦ. Ἐκάθητο ἐκεῖ σύννοος, μετ' ὀλίγον δὲ ἀνεγνώσεν εἰς τὴν συνέλευσιν θαυμάσιον φιλοσοφικὸν τεμάχιον, ἐν ᾧ παρέδραλλεν ἑαυτὸν πρὸς τοὺς γέροντας ἐκείνους τῆς Ἰλιάδος τοὺς καθημένους εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως ὡς εἰς τὰς πύλας τοῦ τάφου.

Ἡ φωνὴ του, ἀσθενῆς ὅμως, σχεδὸν δὲν ἠκούετο· ἀλλ' ἡ προσοχὴ πάντων, ἀνεως πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένη, κατώρθου νὰ συναρπάξῃ μέρη τινὰ θαυμάσια, ἰδέας φωτῆς πλήρεις.

Ὁ Γαμβέττας ἦτο ἐκεῖ καὶ ἠκουάτο.

Ἐλαβε τὸν λόγον μετὰ τὸν Λιττρέ, μετὰ τὸν ἄνδρα ἐκείνον, ὅστις τῷ 1825 μετὰ τοῦ Βροθελερὴ Σαιντιλιέρ παιδιᾶς χάριν ἀνήγειρε διὰ τεταμένον βραχίονος ὀλόκληρον τράπεζαν, καὶ ὅστις νῦν εἶχε καταντήσει πρεσβύτης κεκυρωμένος ὑπὸ τῆς ἐργασίας. Ἐλαβε τὸν λόγον, καὶ διὰ τῆς ἠχηρᾶς αὐτοῦ φωνῆς:

— Κύριοι, εἶπεν, ἄς τιμήσωμεν τὸν Λιττρέ, ἄς τιμήσωμεν αὐτὸν πάντες προσκαγορεύοντες τὸν μέγιστον ἐργάτην τοῦ αἵματος.

Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ὄνομα, ὅπερ θὰ παραμείνη εἰς τὸν ἄνδρα, οὐτινος ὁ βίος ὅλος ὑπῆρξεν ὑψηλὸν παράδειγμα ἀρετῆς, εἰς τὸν ἔνδοξον ἐπιστήμονα, ὅστις ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἄνευ διαλείμματος, εἰργάσθη, ἐσκέφθη, ἠρσύνθη καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀληθείας».

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ

Ἡ καθημερινὴ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ὁ βίος, αἱ πράξεις, τὸ παράδειγμα, ἐπιδρῶντα ἐπὶ τὴν κοινωνίαν, ἀποτελοῦσι τὴν αἰσθητὴν πρακτικὴν ἀνατροφήν, πολὺ ἀνωτέραν καὶ πολὺ προτιμότεραν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις, τοῖς πανεπιστημίοις καὶ τοῖς γυμνασίοις διδασκαλίας· διότι ταῦτα ἀπλουστάτας μόνον ἀρχὰς διανοητικῆς καλλιέργειας διδάσκουσι. Διὸ πολὺ ὑπερέχει ἡ ζῶσα ἀνατροφή, ἢ καθ' ἑκάστην γινομένη κατ' οἶκον καὶ καθ' ὁ-

δὸν, μετὰ τῶν τεχνιτῶν καὶ εἰς τὸ ἐργαστήριον, πλησίον τῆς μηχανῆς καὶ παρὰ τὸ ἄροτρον, παρὰ τῷ ἐμπόρῳ καὶ τῷ ἐργοσασιάρχη, καὶ πανταχοῦ ὅπου δραστηρίως ἀσχολοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Αὕτη εἶνε ἡ τελεία παιδείσις, ἣτις πρέπει νὰ δοθῆ εἰς πᾶν μέλος τῆς κοινωνίας, καὶ ἣν ὠνόμαζεν ὁ Σκίλλερ «ἀνατροφήν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Περιέχονται δ' ἐν αὐτῇ ἡ ἐνέργεια, ἡ διαγωγή, τὸ αὐτοδίδακτον καὶ πᾶν ὅ,τι φέρει ἀληθῶς τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν τακτικὴν διάταξιν τῶν ἰδίων δυνάμεων, καὶ προετοιμάζει πρὸς τὴν προσήκουσαν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἀσχιῶν τοῦ βίου, πρὸς διδασκαλίαν δηλαδὴ, ἢ ἀδύνατον νὰ εὐρωμεν ἐν τοῖς βιβλίοις, ἢ ἀπολαύσωμεν καὶ δι' αὐτῶν τῶν σπουδαιοτάτων φιλολογικῶν μελετῶν. Ὁ Βάκων λέγει μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ βαθυνοίας, ὅτι «αἱ σπουδαὶ δὲν διδάσκουσι τὸν τρόπον τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἔτερα τις σοφία ἐκτὸς αὐτῶν καὶ ὑπεράνω αὐτῶν οὐσα, ἣν ἀποκτᾷ τις διὰ μόνης τῆς παρατηρήσεως». Ἡ σκέψις αὕτη ἐφαρμόζεται ἐπίσης ἀληθῶς εἰς τὸν πραγματικὸν βίον ὡς καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν. Διότι ἡ πεῖρα καθ' ἑκάστην ἐνισχύει τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τελειοποιεῖται μᾶλλον διὰ τῆς ἐργασίας ἢ διὰ τῆς φιλολογίας, ὅτι ἡ ζῶη μᾶλλον ἢ ἡ φιλολογία, ἡ ἐνέργεια μᾶλλον ἢ ἡ σπουδὴ, καὶ ὁ χαρακτηρ μᾶλλον ἢ ἡ βιογραφία, αἰώνως τείνουσι πρὸς τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ βιογραφίαι ὁμως τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, καὶ μάλιστα αἱ τῶν ἀγαθῶν, εἶνε διδασκικώταται ὡς βοηθοὶ, ὀδηγοὶ καὶ παραδείγματα πρὸς τοὺς ἄλλους. Τινὲς τῶν καλλιτέρων ἰσοδυναμοῦσι σχεδὸν πρὸς τὸ εὐαγγέλιον, διότι διδάσκουσι ἐν ἑαυτοῦ βίον, ὑψηλὰς σκέψεις καὶ λαμπρὰς πράξεις πρὸς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου καὶ τῶν πραττόντων αὐτάς. Τὰ πολὺτιμα παραδείγματα περὶ τῆς δυνάμεως τῆς πρωτοπικῆς ἐνεργείας, τῆς ἐπιμονῆς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, τῆς θαρραλέας ἐργασίας καὶ σταθερᾶς τιμιότητος, ἕτινα ἀποτελοῦσιν ἀληθῶς εὐγενῆ καὶ ἀνδρικὸν χαρακτήρα, ἀποδεικνύουσιν ἀναντιρρήτως πᾶν ὅ,τι δύναται ἕκαστος νὰ πράττῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ εὐγλώττως παριστάνουσι τὴν ἰσχύν τῆς εἰς ἑαυτὸν πίστεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ, διότι δι' αὐτῶν δύναται καὶ ὁ ἐλάχιστος ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν καὶ τιμὴν.

Διακεκριμένοι ἐπιστήμονες, φιλόλογοι καὶ τεχνίται, ἀπόστολοι μεγάλων ἰδεῶν καὶ κάτοχοι γενναίων αἰσθημάτων, δὲν ἀνήκουσι εἰς ἐξαιρετικὴν τινα ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν ἢ θέσιν. Προῆλθον καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν σχολείων, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν χωρίων, τῶν καλυθῶν ἢ τῶν μεγαλοπραπῶν οἰκιῶν. Τινὲς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων ἀποστόλων προῆλθον ἐκ τοῦ πλήθους, καὶ οἱ πτωχότεροι πολὺ λάκις ἔλαβον ἀνωτάτας θέσεις, καὶ αἱ μᾶλλον ἀνυπέροβητοι κατὰ τὸ φαινόμενον δυσκολίαι κατ' αὐτὸν ἐκόλυσαν τὴν πρόοδον αὐτῶν. Καὶ αὐταὶ

αἱ δυσκολίαι κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐφάνησαν οἱ κάλλιστοι αὐτῶν βοηθοὶ, διότι παρώτρυνον τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν καρτερίαν, καὶ ἐγέννησαν προτερήματα, ἕτινα ἄλλως ἦθελον μένει ὑπνώττοντα καὶ ἄγνωστα. Ὑπάρχουσι τόσα παραδείγματα καλυμάτων οὕτω καταβληθέντων καὶ θριαμβῶν οὕτω ἀποκτηθέντων, ὥστε πληροῦται τὸ ῥηθὲν ὅτι, «τὸ πᾶν κατορθοῦται διὰ τῆς θελήσεως».

Οὐδεὶς γνωρίζει ἀκριβῶς τί ἦτο ὁ Σαικσπῆρος, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι κατήγετο ἐξ εὐτελοῦς τάξεως. Ὁ πατήρ του ἦτο κρεωπώλης καὶ συγχρόνως λαχανοπώλης, ὁ δὲ Σαικσπῆρος φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν τῇ νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἐριουργός· τινὲς διαβεβαιοῦσιν ὅτι ἦτο κλητὴρ σχολείου καὶ μετὰ ταῦτα γραμματεὺς συμβολαιογράφου. Ἀληθῶς δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο ἐπιτομὴ οὐχὶ μιᾶς ἀλλ' ἀπασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Διότι ἡ ἀκρίβεια τῶν ναυτικῶν ἐκφράσεών του εἶνε τοιαύτη, ὥστε ναυτικὸς τις συγγραφεὺς διαβεβαίῃ ὅτι ἐξ ἅπαντος ἐγίνωσκε τὴν τέχνην, ἐν ᾗ κληρικὸς τις συμπεραίνει ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὅτι διέτρεξε τὸ κληρικὸν στάδιον, καὶ ἕτερός τις καταγινόμενος περὶ τὰ τῶν ἵππων διίσχυρίζεται ὅτι ὁ Σαικσπῆρος ἦτο ἱππέμπορος· ἐχρημάτισεν ἀναμφιβόλως ὑποκριτῆς, καὶ ἐπὶ ζώῃς του πολὺ πρὸς ὄψα παρέρστησε, συλλέγων ταυτοχρόνως τὰς θαυμαστάς ἐκείνας γνώσεις ἐν τῷ ἐκτεταμένῳ σταδίῳ τῆς παίρας καὶ τῆς παρατηρήσεως. Ὅπως δὴποτε ἐπιμελῶς ἐσπούδασε καὶ δραστηρίως εἰργάσθη, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν ἐπιδρῶσιν ἰσχυρῶς εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀγγλικῶν χαρακτήρος. **

ΥΠΗΡΕΤΑΙ

τῶν Βυζαντινῶν Αυτοκρατόρων.

Οἱ αὐλικοὶ, οἱ ὑπηρετοῦντες ἐντὸς τοῦ Παλατίου τῶν αυτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ περὶ τὴν θεραπείαν ἰδίως τοῦ αυτοκράτορος καὶ τῶν βασιλίδων ἀσχολούμενοι, (θαλαμηπόλοι καὶ κοιτανῆται) ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὐνοῦχοι, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν καταντᾷ ἀπίστευτον. Διότι, ἂν δὲν ἦνε ὑπερβολαὶ τὰ τοῦ Λιβανίου, ἡ ὑπηρεσία τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου ἀπησχόλει «μαγεῖρους μὲν χιλίους, κουρέας δ' οὐκ ἐλάττους, οἰνοχόους δὲ πλείους, σμήνην τραπέζοποιων, εὐνοχόους δ' ὑπὲρ τὰς μυρίας παρὰ τοῖς ποιμέσιν ἐν ἤρῃ». Ὁ Ἰουλιανὸς περιέστειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπηρετῶν του. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν μετ' αὐτῶν αυτοκρατόρων, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέβη εἰς . . . μυρίους!! Ὁ Ζώσιμος λέγει ὅτι ὁ Θεοδόσιος τοσαύτην ἐπεισθήγαγε τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ δαπάνην, ὥστε «διὰ πλῆθος τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα πολυτελείας, τὰ γάματα πολυάνθρωπα καταστῆναι μαγεῖρον τε καὶ οἰνοχόων καὶ τῶν ἄλλων, οὓς εἴ τις ἐξαρτιμῆσασθαι βουλήσθῃ, συγγραφῆς αὐτῷ πολυστίχου δεήσει». Οἱ υἱοὶ τοῦ

Θεοδοσίου, μετά τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐπεχείρησαν νὰ μεταρρυθμίσωσι δῆθεν ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον τὰ περὶ τὴν ἐκκεντὸν Ἀλλήν' καὶ ὁ μὲν Ἀρκαδίου ἐκράτησε 280 μόνον τακτικούς καὶ 610 ὑπερκρίθλους ὑπαλλήλους εἰς τὰ γραφεῖά του· ὁ δὲ Ὀνώριος ἐνόμισε κατόρθωμα ὅτι περιέσπειλε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ μὲν Γενικοῦ Ταμείου εἰς ἑξακοσίους, τεσσαράκοντα ἔξ, τοῦ δὲ Βιδικοῦ εἰς τριακοσίους, χωρὶς τῶν ὑπερκρίθλων!

Ο ΥΠΕΝΔΥΤΗΣ

Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὑπενδύτης, τὸ *galéon*, ἀπλούστατον σήμερον, ἔτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ ἐπενδύτου, ὑπῆρξε κατὰ τὸν προελθόντα αἰῶνα ἀντικείμενον μυθώδους πολυτελείας. Ὁ καλλιωπιστής, ὁ σεβόμενος ἐαυτὸν, ἤρθημι τοὺς ὑπενδύτας του κατὰ δωδεκάδα· ἢ καὶ ἑκατοντάδας ἐν Γερμανίᾳ λ. χ. ἔνθα ἢ περὶ τὸν ἱματισμὸν πολυτέλειαν εἶχεν ὑπερβῆ πᾶν ὄριον, ὑπουργός τις Σάξων ἐκέκτητο 300 ὑπενδύτας καὶ ἄλλας τόσας φανάκας!—Τόσον πολλὰς περὶ οὐκ αἶμα, ἔλεγεν ὁ μέγας Φρειδερίκος περὶ τοῦ κόμητος Bruhl, διὰ τόσον μικρὰν κεφαλὴν!

Ὁλόκληρον λοιπὸν μουσεῖον ὑπενδύτων ὄρειλε νὰ ἔχη τις κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ἐὰν ἤθελε νὰ συναριθμηθῆτι μετὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ καλοῦ κόσμου. Κατασκευάζετο δὲ τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἐξ ἐριούχου, μετὰξῆς, βελούδου ἢ ἐξ ὑράσματος τριχίνου διὰ χρυσοῦ παποικιλιμένου, καὶ σχεδὸν ἐθεοορεῖτο ὡς τι ἔργον καλλιτεχνικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διακοσμηθῆ μετὰ πάσης δυνατῆς πολυτελείας. Καθ' ὅλην τὴν ἔμπροσθεν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ ἦτο κατακέντητον διὰ κοσμημάτων περιστανόντων διάφορα πρόσωπα, ἢ σκηναὶς κωμικῆς καὶ βουκολικῆς, κυνηγετικῆς, ὑποθέσεως μύθων τοῦ Λαφονταίνου κ.τ.τ. Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τοῦ δεῖνα οἰκονομολόγου, ἢ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητοῦ, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ παριστανόμενος τοὺς ἔρωτας τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐπ' ἐκείνου δὲ στρατάρχου τινὸς ἐν διαθεσιμότητι ἐπιθεώρησιν ὀλοκλήρου ἱππικοῦ σώματος. Ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Ἡ' Λουδοβίκου πολὺς ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ὑπενδύτου μικροῦ τινος μεγιστάνος, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζοντο αἱ κυριώτεραι σκηναὶ τῶν μάλλον φημιζόμενων μελοδραμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξηκολούθησε δὲ ὁ συρμὸς τῶν τοιούτων ὑπενδύτων μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ ΙΣΤ' Λουδοβίκου.

Τί δὲ νὰ εἶπη τις περὶ τῶν κομβίων, τὰ ὁποῖα προσεβλάπτοντο εἰς τοὺς ὑπενδύτας τούτους; Κατὰ τὸ μέγεθος εἶχον περιφέρειαν ταλλήρου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπερ ἦτο μεγαλύτερον τῶν σημερινῶν, κατασκευάζοντο δὲ ἐκ γάλυδος εἰσγασμένου, ἐκ λίθου πυρίτου, λίθων πολυτίμων ἢ καὶ ἀδαμάντων.

Ὁ κόμης Ἀρτουᾶ, ὁ κατόπι Κάρλος Ι', εἶχε τὰ κομβία τοῦ ὑπενδύτου του ἐκ λίθων πολυτίμων, ἐφ' ὧν ὑπῆρχον μικρογραφίαι ἀπεικονίζουσαι εἴτε μορφὰς ἐπὶ καλλονῇ διακρεπείς, προτομὰς ἀρχαίων, ἢ θεῶν μεταμορφώσεως. Οἱ δὲ ἔργον ἔχοντες νὰ τρέχωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς πρὸς ἐρωτικὰς κατακτήσεις ἔφερον ἐπὶ τῶν κομβίων τῶν τὰς εἰκόνας τῶν ὠρῶν, ἃς εἶχον κατακτῆσαι, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τὰ ἀντικείμενα τῆς διακοσμήσεως μεταβλήθησαν μετὰ τοῦ σχήματος τοῦ ὑπενδύτου, ὅστις ἐγένετο βραχυτέρος. Τὰ κομβία ἔφερον τότε σκηνὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἢ εἰκόνας τῶν ἐπισημοτέρων τῆς ἐποχῆς ἀνδρῶν: τοῦ Ῥοβεσπέρρου, τοῦ Henriot, τοῦ Saint-Just, τοῦ Jourdan, τοῦ Μαρὰ.

Ἐπὶ τοῦ ὑπενδύτου τῶν ἀδριατικῶν ἔδωκε τις ἀπεικονίζουμένης ὠραίας μικρᾶς λαμπητόμου ὑπὸ κυρτὰς ὑέλου ὡς τὰς τοῦ ὠρολόριου. Τέλος δὲ οἱ τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἰατρικῶν φουριετῶν ἔφερον κομβία, ἐφ' ὧν ἀπεικονίζοντο αἱ εὐνοούμεναι αὐτῶν αἰδοὶ ἢ χορεύτριαι, ἢ αἱ ὠραὶ ἠθοποιῶν, αἱ μάλλον εὐνοούμεναι καὶ διαφημιζόμεναι.

Σ. . .

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΑΟΓΕΙΣ

Τὸ ζήτημα τῆς χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν ἐποιήσατο μέγα βῆμα ἐν Κροατίᾳ. Ἐξ Ἄγραυ ἐπιστέλλουτιν εἰς τὴν βιενναίαν *Πολιτικὴν Ἀρταπόκρισιν*, ὅτι δυνάμει τοῦ νέου κρατικοῦ ἐκλογικοῦ νόμου αἱ γυναῖκες μέλλουσι τὸ πρῶτον ἤδη νὰ κληθῶσιν, ὅπως συμμετάσχωσιν ὡς ἐκλογεῖς τῶν προσεχῶν γενικῶν ἐκλογῶν τῶν δημοτικῶν συμβουλίων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς Ἄγραυ, μητροπόλεως τῆς Κροατίας, τοὺς δημοσιευθέντας ἐσχάτως, ἡ πόλις αὕτη ἀριθμεῖ 3,200 ἐκλογεῖς, ὧν 805 εἰσὶ γυναῖκες. K² T.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Μ. . . ἐνομιεῖται ἐσχάτως γυναικῶν λίαν ἄσχημον.

— Καὶ μόνον νὰ νυμφευθῆ τις σήμερον εἶνε σφάλμα βαρύτερον, ἢ ἐλαγέ τις τῶν φίλων του. Ἀλλὰ τὸ νὰ πάρῃ γυναικῶν ἄσχημον, κάμνει ὡς ὁ κατηγορούμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει νὰ ἐπικαλεσθῆ εἰς ὑπεράσπισίν του ἐλαφρονομικὰς περιστάσεις.

Ὁ Β. μετὰ τὴν εὐτραφῆ ὄψιν καὶ τὴν προέχουσαν γαστέρα ἀπέκτισε σημαντικὴν περιουσίαν εἰς κερδοσκοπικὰς ὀλίγον ὑπόπτους.

Νῦν ἐπιδεικνύει τὴν φορτικώτεραν πολυτέλειαν ἀγροίκου νεοπλούτου.

— Ἡ στολὴ τοῦ ὑπέρτου του εἶνε τόσον ὠραία, ἔλεγε τις προχθὲς βλέπων διαβαίνοντα τὸν Β. . . ἐν ἀμαξίᾳ, ὥστε θαυμάζει κινεῖς πῶς δὲν τὴν φορεῖ ὁ ἴδιος.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ παρηγορία, ἢ μάλλον ἀποτελεσματικὴ εἰς πᾶσαν δυστυχίαν καὶ πάντα πόνον, εἶνε νὰ στρέφῃ τις τὰ δάκρυά του εἰς τοὺς δυστυχιστέτους· τοῦτο τὸ φάρμακον πᾶς τις δύναται νὰ μεταχειρισθῆ. Τί συμβαίνει ὅμως εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων;

Ὁμοιάζομεν πάντες πρὸς ποίμνιον προβάτων εὐθύμως νενομένων ἐν λιμῶνι, ἐνῶ συγχρόνως ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ σφαγεὺς διὰ τοῦ βλέμματός του ποιεῖται τὴν ἐκλογὴν. Ἄγνοομεν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ ὁποῖαν καταστροφὴν παρασκευάζει ἡμῖν τὸ πεπρωμένον, ἀσθενείας, καταδιώξεις, συμφορὰς, ἀκρωτηριάσεις, τυφλότητα, μανίαν κτλ.

Πᾶν ὅ,τι ζητοῦμεν νὰ δράζωμεν ἀνίσταται· τὸ πᾶν ἔχει τὴν ἐχθρικήν αὐτοῦ θέλησιν, ἢν πρέπει νὰ κατανικήσωμεν. Ἡ ἱστορία δεικνύει ἡμῖν πολέμους καὶ πανουργίας. Τὰ ἔτη τῆς εἰρήνης εἶνε μικρὰ ἀνακωχῆ, ἀπαξ κατὰ τύχην συμβαίνουσαι. Οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε διαρκῆς μάχη, οὐχὶ μόνον κατὰ κακῶν ἀφηρημένων, οἷα τὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνίας, ἀλλὰ μάχη κατ' ἄλλων ἀνθρώπων. Παντοῦ συναντᾷ τις ἀντίπαλον. Ὁ βίος ἐστὶ πόλεμος ἔνευ ἀνακωχῆς, καὶ ἀποθνήσκουσαν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἀνὰ χεῖρας. (Schopenhauer.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τινος συνεκροτήθη ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Σορδόννης ἐν Παρισίοις γενικὴ συνεδρίασις τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ κηπουροῦ. Τῆς συνεδριάσεως ταύτης προήδρευεν ὁ Bouley, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἡ Ἑταιρία αὕτη, ἰδρυθεῖσα παρὰ τινος ἀρχαίου στρατιωτικοῦ ἱατροῦ, τοῦ Decroix, ἀριθμεῖ ἤδη ὑπὲρ τοὺς χιλίους Ἑταίρους, οὗ ἀλίγους δὲ προσηλύτους· κατ' ἄνωγον, καὶ μικρὰ δὲν εἶνε τὰ παρ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα. ἔχει προσέτι ἰδίαν ἐφημερίδα, κατὰ μῆνα ἐκδιδομένην, ἐν ἣ καταχωρίζονται ἄρθρα καὶ ἐκθέσεις ἀποκαλύπτουσαι καὶ βεβαιούσαι τὰ δλέθρια ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ κηπουροῦ. Ἀλλ' ὡς ἐν παντὶ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἀγαθῇ προθέσει τῆς Ἑταιρίας, ἢ ὑπερβολῇ παρεσφόρησεν.

Ἡ ἀντικαπινοστικὴ ἐφημερίς καταχώρισεν ἄρθρον ἐν τινι τῶν τελευταίων ἀριθμῶν αὐτῆς, δι' οὗ ζητεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι οἱ κηπινοστικὸς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν «ἐκφυλισθέντων ἀνθρώπων, ἀρ' ἢς ἐξέρχονται οἱ «τυχοδιωκταί, οἱ κλέπται, οἱ λωποδύται, οἱ «παρκαχράκται, οἱ κισθηλοποιοὶ, οἱ φονεῖς, οἱ τιῆνες ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τόσο ἐξοχουσι τὸ κῆρυξ τῆς ἐγκληματικότητος καὶ ἐμποιοῦσι τὴν «φορικὴν διὰ τῆς ἀφρηγῆσεως τῶν κακουργημάτων αὐτῶν». Μία τῶν συνεταίρων δὲ, ἢ κ. Sallez, ἔγραψε καὶ ποίημα μακρὸν, ἐν ᾧ περισταται κόρη παραπονουμένη ὅτι ἐν χορῷ κατέλιπον αὐτὴν μό-

νην ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, ὅπως μεταβῆ εἰς ἄλλο δωμάτιον ἵνα κηπίσῃ. Βεβαίως ὑπερβολαί εἶνε αἱ τοιαῦται κατηγορίαι κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ κηπουροῦ· ἀλλ' οὐχ ἥτιον εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ μακρὰ καὶ πρὸ πάντων ἢ μεγάλη χρησιμὴ αὐτοῦ φέρεται ὀδύνη ἀποτελέσματα κατὰ τῆς υγείας ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, εἰς οὗ τὴν ἐξασθένησιν οὐκ ὀλίγον συντελεῖ.

Ἐδημοσιεύθη πρὸ τινος ἐν Λονδίῳ ἔιθεσις περὶ τῶν ὑπὸ τῆς πείνης ἀποθανόντων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἔτος 1880. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχῶν, ὧν τὸν θάνατον προῦξένησαν αἱ στέρησις, ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 101 πρόσωπα, ἔξ ὧν τὰ 55 μὲν εἰσὶν ἄνδρες, τὰ δὲ 46 γυναῖκες.

Ὁ ἱατρὸς Τάνερ, ὁ εἰς τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν ὑποβλήθει, εὕρισκει μνηστῆς. Ἐδῆσις τις ἐκ Χικάγου ἀγγέλλει ὅτι καὶ ἄλλοις τις, ὁ κ. John Griscom, ἤρχισεν ἀπὸ τινος ἡμερῶν νηστείαν, ἢν προτίθεται νὰ παρατείνῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας. Περιρροεῖται δὲ ὑπὸ ἱατρῶν, καὶ διακηρύττει ὅτι τὴν νηστείαν ἀνέλαθεν ἐπὶ ἐπιστημονικῷ σκοπῷ.

Ἐν Εὐρώπῃ ἡ μανία τῆς στατιστικῆς ἐφθασε νὰ ἐπιταθῆ καὶ μέχρι τῶν φωσφορῶν, ἔξ ὧν ὑπελογίσθη ὅτι δαπανῶνται καθ' ἑκάστην περὶ τὰ 2 δισεκατομμύρια. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἀπαιτοῦνται 400,000 κυβ. μέτρα ξύλου καὶ 210,000 χιλιογ. φωσφορικῆς ὕλης. Ἐὰν ὑποθεθῆ ὅτι εἰς προστασίαν ἐνὸς φωσφορῶν ὅπως ἀνάψῃ ἀπαιτεῖται ἐν δευτεροβάσει τῆς ὥρας, (καὶ ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσι πολὺ πλεόντερον καὶ οὔτε καὶ ἀνάπτουσιν), ὁ χρόνος τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης δαπανῶσιν εἰς προστασίαν φωσφορῶν, θέλει συμποσωθῆ εἰς 550,000 ὥρας καθ' ἑκάστην, ἢ, ἄλλως, εἰς αὐτῆς κάτοικος ὅπως ἀνάψῃ ὅσα φωσφορὰ καταναλίσκει ἐπὶ μίαν ἡμέραν ὅλη ἡ Εὐρώπη, θὰ χρειασθῆ 550,000 ὥρας, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 22,916 ἡμέρας, ἢ 63 ἔτη.

Τὴν ἀκόλουθον συγκινητικὴν πρᾶξιν μαρτυροῦσιν περὶ τῆς νοσηρότητος καὶ ἀγαθότητος τοῦ κυνός, εὕρισκον ἐν τινι γαλλικῇ ἐφημερίδι. Ἀμαξηγὸς τις ἰσχυρῶς ὀδύνη ἐντὸς τοῦ ἀμαξίου αὐτοῦ, συμφορῶν ὅρ ἐνὸς ἵππου καὶ ἀκόλουθουμένου ὅρ' ἑτέρου τυφλοῦ, διήρξατο τὴν γέφυραν τῆς Ῥοτόνδης. Εὕρησις δὲ πλησίον σωροῦ ἄμμου καὶ θελήσας νὰ στρέψῃ τὸ ἀμαξίον χωρὶς νὰ καταβῆ, ἀνέστρεψεν αὐτὸ διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ταύτης κινήσεως καὶ ἐξώθησεν εἰς τὸν ποταμὸν, ἐνθα ἵπποι καὶ ἀμαξία κατεποντίσθησαν. Ὁ ἀμαξηγὸς ἐν τούτοις κατόρθωσε νὰ πηδήσῃ ἐπὶ τῆς γεφύρας.

Ὁ τυφλὸς ἵππος ἀνεβάνη μετ' ὀλίγον, κοπέντων τῶν συνδεσμάτων αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀμαξίου λωρίων, πλὴν τὸ δύσμοιρον ζῶον, μὴ δυνάμενον νὰ διευθύνῃ ἐαυτὸ, περιεδινεῖτο ἐντὸς τοῦ ποτα-

μῶς κατὰ τὴν φερόν τοῦ ὕδατος. Εὗρίσκετο ἤδη ὑπὸ τὴν γέφυραν λαμβάνον ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ τὸ μέγα βεῦμα τοῦ βεΐθρου, ὅτε διηθείς εἰς βοήθειάν του ὁ κύων τοῦ ἀμαξήγου ἀρπάζει τὸν ἵππον ἐκ τοῦ στόματος· καὶ ἐκ τοῦ περιλαιμίου καὶ τὸν ὄδηγει πρὸς τὴν προκουμαίαν, ὅπου κατάρθωσαν νὰ τὸν ἀνασύρῳσιν. Ἀκολουθῶς τὸ νοῆλον ζῶον ἤρξατο διατρέχον τὴν προκουμαίαν, δεικνύον σημεῖα ἀνησυχίας διὰ τὸν ἄλλον ἵππον, ὅστις κατεποντίσθη μετὰ τοῦ ἀμαξίου, χωρὶς οὐδὲν ἔγνος αὐτῶν νὰ ἀνευρεθῆ.

«Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ εἰς τὸν ἔροτα ἀκόμη δὲν ἐνοοῦν νὰ παραιτηθῶν τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος τῶν. Ἰδοὺ περικοπὴ ἐπιστολῆς νέου Ἀγγλου πρὸς τὴν μνηστῆν του· «Ἐπιθυμῶ, φιλάτη, νὰ μὴ μοῦ γράφῃς πλέον τόσον μακρὰς ἐπιστολάς. Συλλογίσου λοιπὸν τί θὰ συμβῆ ἐάν ποτε ἤθελες εὗρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κινήσῃς κατ' ἐμοῦ δίκην, ὡς διαλύσαντος τοὺς ἀρραβῶνας· θὰ γείνη χρεῖα νὰ ἀντιγραφῆ ἢ ἀλληλογραφία μας, καὶ τὸ δικαστήριον θὰ ἀπαιτήσῃ τέσσαρα φράγκα δι' ἕκαστον φύλλον ἐβδωμάητα δύο γραμμῶν. Ὅσοι συντομώτεροι εἶνε αἱ ἐπιστολαί, τόσω εὐθηνότερα θὰ γλυτώσωμεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν!»

«Ἐν Νέξ Ἰόρκη κατασκευάζονται ἀπὸ τινος χρόνου οἰκίαι τοιοῦτων διαστάσεων, οἷσι δὲν ἀπαντῶνται ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνηγέρθησαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀμερικανικῇ πόλει οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 2,200 κτιρίων στοιχίσαντα ὑπὲρ τὰ 115 ἑκατομμύρια φράγκα. Τοσοῦτον ἀκριβὰ κατήνησαν τὰ οἰκόπεδα, ὥστε εἰς τινὰ μέρη ἀναγκάζονται νὰ κατασκευάζωσιν οἰκίας φοβεροῦ ὕψους· ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἔχουσαι ἕως δεκατέσσαρα πατώματα, πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς κατοικούντων μεταχειρίζονται ἀντὶ κλιμάκων ἀνάβαθρα κρεμαστὰ, δι' ὧν ἀναθοκαταβαίνουνσιν καὶ κυκλοφοροῦσιν οἱ κάτοικοι, ὡς τὸ πλῆθος ἐν ταῖς ὁδοῖς.

«Κατὰ τὴν «Σφαῖραν» τοῦ Λονδίνου, ἱατρός τις τοῦ Manchester παρετήρησεν ὅτι τὰ ἀνθρώπινα κρανία ἀποβαίνουνσιν ὀλονὲν μικρότερα εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους. Ὁ ἱατρὸς οὗτος στήριζει τὴν γνώμην του εἰς ὅτι εἶπον αὐτῷ πολλοὶ πιλοποιοὶ τοῦ Manchester, οἵτινες ἀπαντες παρετήρησαν ὅτι ἐξητοῦντο συχνότερον ἢ ἄλλοτε πῖλοι στενότεροι. Πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἤρκει εἰς τοὺς πιλοποιοὺς νὰ ἔχωσιν ἐπὶ ἑκάστης δωδεκάδος ἕνα πῖλον τοῦ μικροτέρου πλάτους, ἤδη δὲ ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσι τρεῖς ἢ τέσσαρες τοιοῦτοι ἐπὶ δώδεκα, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς τῶν ἐφήθων κατοίκων τοῦ Manchester ὑπέστη σμίκρυνσιν. Ὁ δημοσιεύων τὰς πληροφορίας ταύτας ἱατρὸς φρονεῖ ὅτι ἡ σμίκρυνσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν ἔργων, εἰς ἃ ὑποβάλλουσι τὰ παιδία ἐν τοῖς σχολείοις.

«Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐπὶ τῆς μεταναστεύσεως τμήματος ἐν Νέξ Ἰόρκη ὁ ἀριθ-

μὸς τῶν εἰς Ἀμερικὴν ἐρχομένων μεταναστῶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θέλει ἀνέλθει εἰς ἡμισυ περίπου ἑκατομμύριον ψυχῶν. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστατῶν συνεποσώθη εἰς 327,000 ἀνθρώπων, ὧν ὑπὲρ τὰς 104,000 ἦσαν Γερμανοὶ, ὑπὲρ τὰς 66,000 Ἴρλανδοὶ, περὶ τὰς 34,000 Ἀγγλοὶ καὶ 35,000 Σουηδοὶ. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐξαχόμενα τοῦ τρέχοντος ἔτους δεικνύουσιν ὅτι ἐπῆλθεν ἐλάττωσις μὲν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἴρλανδῶν, αὐξήσις δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γερμανῶν κατὰ τοὺς 4 πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ τῶν ἀφικομένων 80,000 ἀνθρώπων μέχρι Μαΐου ἦσαν 23,000 Γερμανοὶ, 17,000 Ἴρλανδοὶ, 11,000 Ἀγγλοὶ, 9,000 Σουηδοὶ. Εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ ἔτους τούτου ἀφίκοντο εἰς Ἀμερικὴν 53,000 Γερμανοὶ, 11,000 Ἴρλανδοὶ, 10,000 Ἀγγλοὶ καὶ 4,000 Σουηδοὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, οἵτινες συνεποσώθησαν εἰς 109,000.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

«Ὅπως διακρίνωμεν τὰ πρόσφατα ὡὰ ἀπὸ τῶν μὴ τοιοῦτων μεταχειριζόμεθα συνήθως τὸ γνωστὸν μέσον τοῦ νὰ παρουσιάζωμεν αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ φωτός· καὶ ἂν μὲν τὸ ὠδὸν φαίνεται καθαρὸν καὶ διαφανές, ἀπόδειξις ὅτι εἶνε νωπὸν· τάνάπαλιν δὲ τόσον εἶνε παλαιότερον, ὅσον φαίνεται σκοτεινότερον.

Ἐπάρχει δὲ καὶ ἄλλο μέσον οὐχ ἥττον ἀσφαλές πρὸς διάκρισιν τῶν νωπῶν ὠδῶν, ὅπερ βασιζέται ἐπὶ τῆς βαθμιαίας ἐλαττώσεως τοῦ βάρους αὐτῶν καθ' ὅσον παλαιόνουν. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὕγρον τοῦ ὠδοῦ ἐξατμίζεται κατὰ μικρὸν διὰ τῶν πόρων τοῦ κελύφους, καὶ ἀντικαθίστάται δι' ἴσης ποσότητος ἀέρος εἰσερχομένου διὰ τῶν αὐτῶν πόρων. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μέσον εἶνε τὸ ἐπόμενον·

Ἐντὸς ἀγγείου ἔχοντος ἱκανὸν βάθος διαλύομεν 150 γραμμάρια κοινοῦ ἁλατος εἰς μίαν λίτραν ὕδατος συνήθους θερμοκρασίας. Εἰς τὴν διάλυσιν ταύτην ἐὰν ἐμβάλωμεν τὸ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τεχθὲν ὠδὸν, θὰ ἴδωμεν αὐτὸ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ δοχείου. Τὸ τεχθὲν τὴν πρότεράϊαν δὲν κατέρχεται ἀκριβῶς μέχρι τοῦ πυθμένος, ἀλλὰ μένει μετέωρον ἐν τῷ ὕγρῳ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα. Ἐὰν τὸ ὠδὸν εἶνε τριῶν ἡμερῶν, μένει εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ δοχείου, πάντοτε ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕγρου, ἥτοι ὄλον ἐν τῷ ὕδατι. Ἄν δὲ τὸ ὠδὸν ἔχῃ ἡλικίαν ἀνωτέραν τριῶν ἡμερῶν, μένει ἐπιπλέον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, τείνον νὰ ἀνυψωθῆ τόσω μᾶλλον, ὅσω πλείοτεροι ἡμέραι παρήλθον ἀπ' ὅτου ἐτέχθη.

Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε καὶ ἀσφαλές καὶ εὐκόλον νὰ ἐκτελεσθῆ.